

A U D R A

Penkių veiksmų
drama

Iš rusų kalbos
vertė

DOMINYKAS
URBAS

А. Н. Островский ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ СОЧИНЕНИЙ, т. 2
М., «Искусство», 1974

VEIKĖJAI

SAVIOLAS PROKOFJEVIČIUS DIKOJUS, pirklys, įžymus mieste žmogus
BORISAS GRIGORJEVIČIUS, jo giminaitis, jaunas vyras, gerokai pamokytas

MARFA IGNATJEVNA KABANOVA (KABANICHA), turtinga pirklinė, našlė

TICHONAS IVANYČIUS KABANOVAS, jos sūnus

KATERINA, jo žmona

VARVARA, Tichono sesuo

KULIGINAS, miestietis, savamokslis laikrodininkas, mėginąs išrasti perpetuum mobile

VANIA KUDRIAŠAS, jaunas vyras, Dikojaus kontoros tarnautojas

ŠAPKINAS, miestietis

FEKLUŠA, keliaujanti maldininkė

GLAŠA, tarnaitė Kabanovos namuose

PONIA SU DVIEM LIOKAJAIS, septyniasdešimties metų senė, pusiau išprotėjusi

VYRAI, MOTERYS, miesto gyventojai

Veiksmas vyksta Kalinovo mieste, ant Volgos kranto, vasarą. Tarp trečiojo ir ketvirtojo veiksmo praeina dešimt dienų

PIRMASIS VEIKSMAS

Miesto sodas ant aukšto Volgos kranto. Už Volgos — kaimiškas kraštovaizdis. Scenoje du suoliukai ir keletas krūmų

I scena

Kuliginas sėdi ant suoliuko ir žiūri į kitą upės pusę, Kudriašas ir Šapkinas vaikštinėja

KULIGINAS (dainuoja). „Žaliuojančiame slėnyje, ant aukštumos plynos...“ (Liaunasi dainuoti) Stebuklai, tei-

¹ Visi veikėjai, be Boriso, vilki rusiškais drabužiais. (Autoriaus pastaba.)

sybę reikia pasakyti, stebuklai! Kudriašai! Štai, broleli mano, penkiasdešimt metų kiekvienąkart žiūriu į Volgą ir vis atsižiūrėti negaliu.

KUDRIAŠAS. O kas?

KULIGINAS. Reginys nepaprastas! Grožybė! Širdį džiugina.

KUDRIAŠAS. Na jau!

KULIGINAS. Žavesys! O tu — „na jau!“ Jums akys pribuko bežiūrint, o gal nesuprantat, koks grožis gamtoje pasklides.

KUDRIAŠAS. Na, ką su tavim šnekėti! Tu — vyras retenybė, chemikas.

KULIGINAS. Mechanikas, savamokslis mechanikas.

KUDRIAŠAS. Tas pats galas.

Tyla

KULIGINAS (*rodo į šalį*). Kudriašai, pažiūrėk, brolau, kas tenai rankom taip maskatuoja?

KUDRIAŠAS. Tenai? Taigi Dikojus sūnėną plūsta.

KULIGINAS. Rado vietą!

KUDRIAŠAS. Jam visur vieta. Bene jis ko bijo! Pakliuvo į nagus auka, Borisas Grigorjičius, na, ir kone-veikia.

ŠAPKINAS. Jau tokio aulaburnio kaip mūsų Saviolas Prokofjičius tai paieškoti reikia! Už niekų nieką išdės žmogų į šuns dienas.

KUDRIAŠAS. Gerkliūgas baisus!

ŠAPKINAS. Kabanicha irgi gera.

KUDRIAŠAS. Na, ta nors dievobaimingumo dingstimi, o šitas — kaip nuo grandinės nutrūkęs!

ŠAPKINAS. Apmalšinti nėra kam, ir siautėja!

KUDRIAŠAS. Maža pas mus bernų tokių kaip aš, mes jį atpratintume siautėti.

ŠAPKINAS. Ir ką jam padarytumėte?

KUDRIAŠAS. Pagąsdintume gerai.

ŠAPKINAS. Kaip tai?

KUDRIAŠAS. Ogi taip sau keturiese, penkiese kokiam skersgatvyje pašnekėtume su juo akis į akį, tai šilkinis pasidarytų. Apie mūsų mokslą nė necyptelėtų, tik vaikšiotų ausis suglaudęs.

ŠAPKINAS. Ne veltui jis norėjo tave į kareivius atiduoti.

KUDRIAŠAS. Norėjo, bet neatidavė, tai vis tas pat kaip nieko. Neatiduos jis manęs, užuodžia, kad aš savo galvos pigiai neišsižadėsiu. Tai tik jums jis baisus, o aš su juo kalbėti moku.

ŠAPKINAS. Kažin?

KUDRIAŠAS. Tai tau ir kažin! Aš gi pašauktas akižaras; kam tad jis mane laiko? Vadinas, jam reikalingas. O kad taip, tai aš jo ir nebijau, verčiau jis manęs tegu bijo.

ŠAPKINAS. Lyg jis tavęs neplūsta?

KUDRIAŠAS. Kur ne! Jis be to nė kvapo atgauti nemoka. Tik nenusileidžiu ir aš: jis — žodį, aš — dešimtį; spjauna ir eina sau. Ne, jau aš prieš jį nesilankstysiu.

KULIGINAS. Negi tokiu pavyzdžiu seksi! Geriau jau nukęsti.

KUDRIAŠAS. O kad toks gudrus esi, tai pirma jį išmokyk mandagumo, paskui ir mus galėsi mokyti! Gaila, kad jo dukterys dar nedidelės, užaugusios nėra nė vienos.

ŠAPKINAS. O kas būtų?

KUDRIAŠAS. Aš jam parodyčiau. Labai siutęs aš ant mergų!

Praeina Dikojus ir Borisas. Kuliginas nusiima kepurę

II scena

Tie patys, Dikojus ir Borisas

DIKOJUS. Šunims šeko pjauti atvažiavai čionai, ką?! Dykaduoni! Kad tu skradžiai prasmegtum!

BORISAS. Šiandien šventė; ką gi namie veikti!

DIKOJUS. Rasi darbo, kai panorėsi. Sykį tau sakiau, dusyk tau sakiau: nedirsk man painiotis po kojų; tu — kaip savo, taip savo! Maža tau vietos? Kur tik pasisuksi, vis ant tavęs užlipsi! Tfu, kad tave velniai! Ko gi stovi kaip stuobrys? Tau sakau, ar ne?

BORISAS. Aš ir klausau, ką gi man daugiau daryti!

DIKOJUS (*pažiūrėjęs į Borisą*). Prasmek tu! Aš nė kalbėt nenoriu su tavim, tokiu jėzuitu! (*Nueidamas*) Tai prikibo! (*Spjauna ir nueina*)

III scena

Kuliginas, Borisas, Kudriašas ir Šapkinas

KULIGINAS. Kokie jūsų, pone, reikalai su juo? Galva mums neišneša. Kas per smagumas gyventi pas jį ir jo burnojimų klausytis.

BORISAS. Kas duos smagumą, Kuliginai! Prievarta.

KULIGINAS. Iš kurgi ta prievarta, leiskite paklausti. Jeigu galima, pone, pasakykite mums.

BORISAS. Galiu ir pasakyti. Pažinot mūsų senelę, Anfisą Michailovną?

KULIGINAS. Na kaip nepažinsi!

KUDRIAŠAS. Kaip nepažinsi!

BORISAS. Tėvelis jai, žinot, neįtiko tuo, kad vedė žmoną iš bajorų. Dėl tos tat priežasties tėvelis su motute ir gyveno Maskvoje. Motutė pasakodavo, kad ji nė trijų dienų neištvėrusi su giminėmis — tiek laukiniška čia viskas jai atrodė.

KULIGINAS. Na kur neatrodys! Ką ir kalbėti! Čia didelio pripratimo reikia, pone.

BORISAS. Augino mus tėvai Maskvoje gerai; nieko mums negailėjo. Mane atidavė į Komercijos akademiją, seserį į pensioną, bet štai kilo choleros epidemija, ir jie abu numirė, mudu su seseria likome našlaičiai. Paskiau sužinojome, jog ir senelė čia numirė, palikusi testamentą, kad dėdė mums išmokėtų dalį, kokia priklauso, kai suaugsim į pilnus metus, tikrai su sąlyga.

KULIGINAS. Kokia ta sąlyga, pone?

BORISAS. Jeigu mes jam būsim pagarbūs.

KULIGINAS. Tas reiškia, pone, kad savosios palikimo dalies neregėsit niekados.

BORISAS. Ir tai dar ne viskas, Kuliginai! Jis pirma prisityčios visaip iš mūsų, prisiburnos iki soties, o galų gale vis tiek neduos nieko arba atkiš trupinius. Ir dar girsis, jog iš malonės davė, jog nė to nereikėjo.

KUDRIAŠAS. Taip jau mūsų pirklių įprasta iš seno. Arba tarkim, kad jūs ir būsit jam pagarbūs, negi kas jam draus skelbti, kad jo negerbėte?

FORISAS. Na taip. Jau ir dabar jis prasitaria kartais: „Aš gi savo vaikų turiu, tai kam turėčiau atiduoti pini-gus svetimiems? Tada savuosius nuskriausčiau!“

KULIGINAS. Vadinas, prasti jūsų reikalai, pone.

BORISAS. Jei būčiau vienas, tiek to — mesčiau vis-ką ir išvažiuočiau. O dabar — sesers gaila. Jis būtų ir ją čia parsisiųsdinęs, bet mamos giminės neišleido, parašė, kad susirgusi. Kas jai čia per gyvenimas būtų — baisu ir pagalvoti.

KUDRIAŠAS. Tai jau suprantama. Bene jie moka elg-tis žmoniškai?

KULIGINAS. Kaip tad jūs gyvenate pas jį, kokiomis sąlygomis?

BORISAS. Ogi jokiomis: „Gyvenk, sako, pas mane, dirbk, ką liepiu, o algos — kiek paskirsiu.“ Atseit po me-tų atsiskaitys, kaip jam patiks.

KUDRIAŠAS. Su juo visada taip. Pas mus niekas nė cypelt neišdrįsta apie algą, išplūsta, išdeda į paskutines šuns dienas. „O iš kur, sako, tu žinai, ką aš galvoj tu-riu? Negi tu į mane įlįsi! O gal aš būsiu taip nusiteikęs, jog tau penkis tūkstančius duosiu.“ Ir kalbėk su juo! Bet tokio nusiteikimo jis dar nė karto per visą gyvenimą nėra turėjęs.

KULIGINAS. Ką gi darysi, pone! Reikia stengtis įtikti kaip nors.

BORISAS. Tas ir yra, Kuliginai, kad įtikti niekaip ne-galima. Jam nė savi vaikai neįtinka, kur jau man!

KUDRIAŠAS. Kas jam įtiks, kad jis nieko daugiau nežino, kaip vien keiktis ir plūstis! O labiausiai — dėl pinigų. Nė vieno atsiskaitymo nebūna be barnių. Kitas verčiau savo gero atsižada, kad tik jis apmalštų. O bėda, jeigu jį iš pat ryto kas nors užsiutina! Tada perdien kabinėjasi prie visų.

BORISAS. Teta kiekvieną rytą su ašaromis visus mal-dauja: „Tik susimildami neužpykdykit! Meldžiamieji, ne-užpykdykit!“

KUDRIAŠAS. Bet negi išsisaugosi! Turguje pasisuko — baigta! Visus į turgų suvažiavusius išplūsta. Net jei kas prašytų pigiau negu reikia,— ir tą išplūstų. O paskui ir dūksta visą dieną.

ŠAPKINAS. Vienu žodžiu — kariauninkas!

KUDRIAŠAS. Ir dar koks kariauninkas!

BORISAS. O kokia bėda, jeigu įskaudina jį žmogus, kurio jis aprėkti nedrįsta! Tada jau namiškiams — laikykis tiksliai!

KUDRIAŠAS. O juoko buvo syki, kad žinotumėt! Jį tada prie Volgos kelto kažkoks husaras ėmė ir išplūdo. Tai kad siautėjo!

BORISAS. O namiškiai nesižinojo kur dėtis! Po to dvi savaites visi slapstėsi palėpėse ir kamarose.

KULIGINAS. Kas čia? Žmonės turbūt iš vakarinių pamaldų jau skirstosi?

Keletas žmonių praeina scenos gilumoje

KUDRIAŠAS. Eime, Šapkinai, pasivaikščioti! Ką čia pristovėsime?

Jie du atsikelia ir nueina

BORISAS. Ech Kuliginai, baisiai sunku man čia, nepratusiam! Visi į mane kažkaip keistai žiūri, lyg čia nereikalingas būčiau, lyg kliūčiau jiems. Papročių šitų žmonių nepažįstu. Aš žinau, kad visa tai yra mūsų, rusiška, sava, o vis viena niekaip neapsiprantu.

KULIGINAS. Ir neapsiprasi niekad, pone.

BORISAS. Kodėl gi?

KULIGINAS. Žiaurūs, pone, papročiai mūsų mieste, žiaurūs! Tarp miestiečių, pone, jūs nieko daugiau nematysit, kaip vien grubumą ir skurdą nuogą. Ir niekad, pone, nėra lemta išsimušti iš tos savo nedalios! Todėl kad doru darbu niekuomet neužpelnysi daugiau kaip duoną kasdieninę. O kas turi pinigų, pone, tas beturtį stengiasi pavergti, kad iš jo triūso dar daugiau pinigų sau pelnytų. Ar žinote, ką jūsų dėdulė, Saviolas Prokofjičius, gorodničiui atsakė? Pas gorodničių muzikėliai ėjo skųstis, kad jis nė vienam iš jų dorai neatsilygins. Gorodničius ir sako jam: „Klausyk, Saviolai Prokof-

jičiau, tu atsilygink teisingai muzikams! Jie kiekvieną dieną pas mane eina ir skundžiasi!" Dėdulė papuceno gorodničiui per petį ir sako: „Argi verta, jūsų prakilnybe, mudviem apie tokius niekus kalbėti! Pas mane per metus pulkai jų su visokiais reikalais pereina; jūs šitką supraskit: neprimoku kiekvienam iš jų po kokią kapeiką, o man iš to tūkstančiai darosi, tai man ir gerai!" Štai kaip yra, pone! Ogi tarpusavy, pone, kaip jie gyvena! Prekybą kits kitam žlugdo, ir ne tiek iš gobšumo, kiek iš pavydo. Duobę kasa kits kitam; vilioja, žinotumėt, į savo aukštas menes prasigėrusius rašeivas, tokius, jog ir į žmogų nebepanašūs. O tie jiems už skatikus rašo teismui piktybinius skundus prieš tokius pat pirklius. Ir prasideda tšymasias po teismus, pone, bylinėjimasis be galo be krašto, tikra kankynė. Pasitąsę kiek negana čionai, į guberniją važiuoja, o ten tik ir laukia jų ir iš džiaugsmo rankas trina. Veiku žodžiais sakyti, ne taip veiku darbas daryti: vedžioja vedžioję juos tenai už nosies, delsia padelsdami, o jie tik ir džiaugiasi tuo delsimu, to kaip tik jiems ir reikia. „Aš, girdi, papurtysiu kišenę, bet ir jis kapšą išvėdins.“ Buvau norėjęs eilėmis visa tai aprašyti...

BORISAS. Jūs mokate ir eilėmis?

KULIGINAS. Senybiškai, pone. Esu, matote, prisiskaitęs Lomonosovo, Deržavino... Galvočius buvo Lomonosovas, prigimtį tyrinėjo... O juk taip pat iš mūsiškių, iš prastųjų luomo.

BORISAS. Kad taip imtumėt ir parašytumėt. Įdomu būtų.

KULIGINAS. Kaip galima, pone! Suėstų, gyvą prarytų. Man, pone, jau ir taip kliūva už plepumą; tik aš neištveriu, mėgstu kalbeles kalbėti! Dar šit apie šeimos gyvenimą norėjau jums, pone, apsaityti, bet palikim kitam kartui. O taip pat yra ko pasiklaudyti.

Įeina Fekluša ir kita moteris

FEKLUŠA. Rojus čia pas jus, širdele, rojus! Gražybė neišpasakyta! Ką čia ir bekalbėti! Žadėtojoj žemėj gyvenate! Ir pirkliai — vis žmonės dievobaimingi, ir dorybėm gausiom išdabinti! Ir kas jų dosnumas, kas išmaldų

didumas! Aš taip patenkinta, taip, motule, patenkinta — visko ligi kaklo! O kad mūsų neapleidžia, tai jiems dar gausybių daugiau bus suteikta, labiausiai — Kabanovos namams.

A b i išeina

BORISAS. Kabanovos?

KULIGINAS. Davatka, pone. Elgetas apdovanoja, o namiškius baigia užesti negyvai.

Tyla

Kad tik aš, pone, perpetu-mobilį rasčiau!

BORISAS. Ką tad jūs darytumėte?

KULIGINAS. Kaipgi, pone! Juk anglai milijoną siūlo; aš visus tuos pinigus visuomenės labui ir suvartočiau, žmonėms paremti. Darbo reikia duoti miestiečiams. Mat rankų yra, bet ką joms dirbti — nėra.

BORISAS. O jūs turit vilties išrasti perpetuum mobile?

KULIGINAS. Tikrai išrasiu, pone! Kad tiktai va dabar pinigėlių gačiau modeliui daryti. Vis labo, pone. *(Išeina)*

I V s c e n a

BORISAS *(vienas)*. Gaila jo iliuzijas griauti! Koks geras žmogus! Svajoja sau ir laimingas. O man, matyt, ir reikės pražudyti savo jaunystę šiame nelemtame užkampyje. Juk ir taip jau užuitas vaikštau, o čia dar paikystė į galvą lenda! Na, į ką tai panašu! Argi man į meilės istorijas painiotis? Užuitas, užrėktas, o dar per savo kvailumą įsimylėti sumaniau. Ir ką? Moterį, su kuria nė pakalbėti niekada neteks.

Tyla

O vis tiek negaliu jos pamiršti, nors kažin ką daryk! Štai ji! Eina su vyru, na ir anyta su jais! Na argi aš ne kvailys! Pažiūrėk iš už kampo ir drožk sau namo. *(Išeina)*

Iš priešingos pusės įeina Kabanova, Kabanovas, Katerina ir Varvara

V scena

Kabanova, Kabanovas, Katerina ir Varvara

KABANOVA. Jeigu nori motinos klausyti, tai tu, kai nuvažiuosi, padaryk, kaip aš tau liepiau.

KABANOVAS. Kaipgi aš, mamyte, galėčiau jūsų neklausyti!

KABANOVA. Kiti dabar nelabai vyresniųjų paiso.

VARVARA (*sau*). Nepaisysi tavęs, kurgi!

KABANOVAS. Aš, regis, mamyte, be jūsų valios nė žingsnio!

KABANOVA. Tikėčiau tavimi, mano mielas, jei savo akim nematytčiau ir savo ausim negirdėčiau, kiek dabar vaikai tėvus begerbia! Turėtų nors tą atminti, kiek motinos skausmų dėl vaikų prisikenčia.

KABANOVAS. Aš, mamyte...

KABANOVA. Jei gimdytoja kada pasako žodį, jūsų išdidumą užgaunanti, manau, galima ir nukęsti! A, kaip tu manai?

KABANOVAS. Kada gi aš, mamyte, nenukenčiau jūsų žodžių?

KABANOVA. Motina sena, kvaila; na, o jūs, jaunieji, išmintingi, tai ko jums ir benorėti iš mūsų kvailių.

KABANOVAS (*atsidūsta į šalį*). O viešpatie! (*Motina!*) Argi mes drįstume bent pagalvoti šitaip, mamyte!

KABANOVA. Juk iš meilės tėvai ir griežti jums būna, iš meilės jus ir bara, vis nori gero ko išmokyti. Na, o tai nepatinka šiais laikais. Ir paleis, žiūrėk, vaikeliai kalbas per žmones, kad motina niurgzlė, kad motina vis kabinėjasi, gyvent neduoda. O jau apsaugok viešpatie koku žodžiu marčiai nepataikytum — na, ir pasklis apkalbos, kad anyta užpjovė galutinai.

KABANOVAS. Argi, mamyte, ką tokio sakom apie jus?

KABANOVA. Negirdėjau, mano mielas, negirdėjau, meluoti nenoriu. Jau jei būčiau girdėjusi, tai su tavimi, vyruti, ne taip pakalbėčiau. (*Atsidūsta*) Oi, kokios nuodėmės sunkios! O ar daug reikia — dievui nusidėti! Kal-

bi, kas širdį apeina, na ir nusidedi, užpyksti. Ne, mano mielas, kalbėk, ką nori, apie mane. Niekam neužginsi kalbėti: akyse nedrįs, tai už akių apkalbės.

KABANOVAS. Taigi liežuvis tegu nudžiūsta, jeigu. . .

KABANOVA. Pala, pala, neprisiekinėk! Nuodėmė! Aš jau seniai matau, kad tau žmona mielesnė už motiną. Kai tik ją parsivedei, jau tavo būtosios meilės ir nebematau.

KABANOVAS. Iš ko gi taip sprendžiat, mamyte?

KABANOVA. Ogi iš visko, mano mielas! Motina, ko akimis nemato, tą širdimi jaučia, širdis pasako. Ar žmona tave atitraukia nuo manęs, ar kas, nežinau.

KABANOVAS. Tai kad ne, mamyte! Ką jūs, susimildama!

KATERINA. Man, mamyte, vis viena, ar tikroji motina, ar tu, o ir Tichonas tave myli.

KABANOVA. Tu, regis, galėtum ir patylėti, kai tavęs niekas neklausia. Gali neužstoti Tichono, meldžiamoji, nenuskausiu jo, nebijok! Juk jis man irgi sūnus; tu šito neužmiršk! Ko tu išsišokai akyse pasilunginti! Kad visi matytų, jog tu vyrą myli, ką? Taigi žinom, žinom, per akis tą visiems rodai.

VARVARA (*sau*). Rado vietą pamokslus sakyti.

KATERINA. Tu be reikalo, mamyte, apie mane taip sakai. Ar prie žmonių, ar be žmonių, aš vis ta pati, jokių nebūtų daiktų neįrodinėju.

KABANOVA. Ogi apie tave aš nė kalbėti nenorėjau; taip tik, iš kalbos išėjo.

KATERINA. Kad ir iš kalbos, kam gi tu mane užgaulioji?

KABANOVA. Mat kokia nepėsčia besanti! Tuoju ir užsigavai.

KATERINA. Neteisingus kaltinimus kęsti kam gi malonu!

KABANOVA. Žinau, žinau, kad jums šerį šiausia mano žodžiai, tiktai ką gi daryti, nesu jums svetima, man dėl jūsų širdį sopa. Aš seniai matau, kad jums laisvės norisi. Na ką gi, susilauksit, pagyvensit ir laisvėj, kai manęs nebebus. Tada tai jau darykit, kas tik patinka, nebe-

turėsit valdžios ant savo galvos. O gal ir mane paminėsit.

KABANOVAS. Taigi mes už jus, mamyte, dieną naktį meldžiamės, kad tik jums, mamyte, dievas duotų sveikatos ir gerovės visokios, ir sėkmės darbuose.

KABANOVA. Na jau gana, liaukis, meldžiamasis. Gal ir mylėjai motiną, kol buvai nevedęs. Argi aš tau dabar be galvoj: tu gi žmoną turi jauną.

KABANOVAS. Tatai nėra kliūtis: žmona savo keliu, o motinai pagarba savo keliu.

KABANOVA. Kad tu žmoną išmainytum į motiną — niekaip gyvai nepatikėsiu.

KABANOVAS. Ir nereikia mainyti: aš abidvi myliu.

KABANOVA. Kurgi ne, kalbėk sveikas nekalbėjęs! Ar aš nematau, kad jums užkliūvu.

KABANOVAS. Galvokit, kaip norit, jūsų valia visame kame; tik aš nežinau, kodėl mano vargšo tokia nelaiminga dalia, kad niekaip negaliu jums įtikti.

KABANOVA. Ką čia vargšeliu apsimetinėj! Ko dūdas paleidai? Na koks tu vyras? Pažiūrėk į save! Bijos tavęs žmona, jeigu šitaip?

KABANOVAS. O kam jai bijoti? Man gana, kad ji mane myli.

KABANOVA. Kaip kam bijoti! Kaip kam bijoti! Iš galvos išsikraustei, ar ką? Jei tavęs nebijos, tai manęs nė to tiek. Kokia tad bus tvarka namuose? Juk tu, neužmiršk, su ja moterystėje gyveni. O gal, jūsiškai galvojant, moterystė nieko nereiškia? Tad jei tokios kvailybės tau galvoj, tai bent nekalbėk taip, kada jinai girdi, o dar ir sesuo, kuri merga tebėra; ją gi už vyro leisti reikės: kai tavo tokių kalbų prisiklausys, tai paskui vyras mums dėkui pasakys už pamokymus. Matai, koks tavo protas, o tu dar nori sava galva gyventi.

KABANOVAS. Tai kad aš, mamyte, ir nenoriu sava galva gyventi. Kur jau man sava galva gyventi?

KABANOVA. Gal sakysi, kad reikia vis gražiuoju su žmona? Kad nei ant jos riktelti, nei pagrasinti negalima?

KABANOVAS. Tai kad aš, mamyte...

KABANOVA (*karštai*). Nors meiluzį įsitaisyk! A? Ir tas gal tau niekis? A? Na, kalbėk!

KABANOVAS. Tai kad, mamyte, dievaži...

KABANOVA (*visai šaltakraujiškai*). Kvailys! (*Atsi-
dūsta*) Ką su kvailiu ir kalbėti! Vien dievo rūstinimas!

Tyla

Aš einu namo.

KABANOVAS. Ir mes tuojau, tik dar kartą kitą per-
eisim bulvaru.

KABANOVA. Na, kaip norite, tik žiūrėk, kad man ne-
tektų jūsų laukti! Žinai, aš to nemėgstu.

KABANOVAS. Ne, mamyte, saugok viešpatie!

KABANOVA. Taigi, užtat! (*Išeina*)

VI scena

Tie patys, be Kabanovos

KABANOVAS. Va matai, va vis man per tave kliū-
va nuo mamytės! Va mano gyvenimas koksai!

KATERINA. O kuo gi aš kalta?

KABANOVAS. Kas kaltas, aš jau nebežinau.

VARVARA. Kur tu žinosi!

KABANOVAS. Pirma tai vis grizino: „Vesk žmoną,
vesk, noriu bent pažiūrėti į tave, koks būsi vedęs!“ O da-
bar ėste ėda, papjautinai pjauna — vis per tave.

VARVARA. Tai negi Katerina kalta! Motina ją užpul-
dinėja, ir tu taip pat. O dar sakaisi, kad myli žmoną.
Koktu žiūrėti į tave. (*Nusigręžia*)

KABANOVAS. Kalbi — bet kalbi! Ką gi man daryti?

VARVARA. Patylėtum verčiau, jeigu toks esi, jeigu
nieko daugiau nesugebi. Ko stovi mindžikuodamas? Iš
akių matau, kas tau galvoj.

KABANOVAS. Na, o kas?

VARVARA. Žinia kas. Norisi lėkti pas Saviolą Pro-
kofjičių, įsigerti su juo. Ką, gal sakysi ne?

KABANOVAS. Atspėjai, bra.

KATERINA. Tu, Tiša, greičiau pareik, kad mamytė
vėl neimtų bartis.

VARVARA. Susisuk žvaliau, iš tikrųjų, nes žinai gi!

KABANOVAS. Žinau, kaip nežinosiu!

VARVARA. Mums irgi nedidelis smagumas, kai dėl tavęs ramto.

KABANOVAS. Aš kaip mat. Palūkėkit! (*Išeina*)

VII scena

Katerina ir Varvara

KATERINA. Tai tu, Varia, gaili manęs?

VARVARA (*žiūrėdama į šalį*). Žinoma, gailiu.

KATERINA. Tai tu, vadinasi, myli mane? (*Stipriai bučiuoja*)

VARVARA. Kodėl gi aš tavęs nemylėčiau!

KATERINA. Na, dėkui tau! Tu miela tokia, aš pati tave myliu be galo.

Tyla

Žinai, kas man į galvą atėjo?

VARVARA. Kas?

KATERINA. Kodėl žmonės neskraido!

VARVARA. Nesuprantu, ką tu sakai.

KATERINA. Aš sakau: kodėl žmonės neskraido kaip paukščiai? Žinai, man kitąsyk rodos, kad esu paukštė. Kai stovi ant kalno, tave traukte traukia skristi. Taip, regis, tik įsibėgėtum, pakeltum rankas ir nuskristum. Gal pamėginti dabar pat? (*Nori bėgti*)

VARVARA. Ką čia prasimanai?

KATERINA (*atsidūsta*). Kas mano gyvumas buvo! Pas jus aš vystė suvytau.

VARVARA. Manai, aš nematau.

KATERINA. Ar tai tokia aš buvau! Gyvenau sau kaip paukštelė valioje, ir niekas nerūpėjo. Mamytė mane mylėjo be galo be krašto, puošė it lėlę, prie darbo nestatė; ką pati norėdavau, tą ir veikdavau. Žinai, kaip aš gyvenau mergautinius metus? Va tuoj tau papasakosiu. Atsikeliu, būdavo, anksti rytą; jei vasarą, nueinu prie šaltinėlio, nusiprausiu, parsinešu vandeniuuko ir visas, visas gėles namuose palaistau. Gėlių turėjau daug, daug. Po to einam su mamyte į cerkvę, kartu ir keliaujančiosios maldininkės, pas mus apsistojusios, — mūsų pilni namai

būdavo tų maldininkių ir šiaip dievotų moterėlių. O parėjusios iš cerkvės, sėdam prie kokio darbo, daugiausia siuvinėti auksu ant aksomo, o maldininkės kad ima pasakoti, kur buvusios, ką mačiusios, šventųjų gyvenimus visokius, arba giesmes gieda... Taip iki pietų laikas ir praeina. Tada senikės prigula nusenūsti, o aš po sodą vaikštinėju. Po to einam vakarinių pamaldų, o vakarė vėl pasakojimai ir giesmės. Taip gera, taip gera buvo!

VARVARA. Taigi juk ir pas mus tas pat.

KATERINA. Taip, bet čia viskas tarytum iš prievartos. Ir baisiausiai man patikdavo į cerkvę vaikščioti! Nueinu, būdavo, kaip į rojų, ir žmogaus nė vieno nematau, ir laiko nejuntu, ir negirdžiu, kada pamaldos baigiasi. Tarytum viskas vieną sekundę tetrunka. Mamytė sakydavo, jog visi į mane žiūrėdavo, kas su manimi darosi! O žinai: saulėtą dieną iš kupolo toks šviesos stulpas leidžiasi, tame stulpe dūmai kyla lyg debesys, ir aš, būdavo, regiu, tarytum angelai tame stulpe skrajoja ir gieda. O dar, mergele, kaip būdavo: atsikeliu naktį — pas mus irgi visur lempelės priešais paveikslus žibėdavo, — prisiglaudžiu kur kamputyje ir meldžiuosi lig ryto. Arba anksti į sodą išeinu, dar tik saulutė teka, puolu ant kelių, meldžiuos ir verkiu, ir pati nežinau, ko meldžiuos ir ko verkiu; taip mane ir atranda, būdavo. Ir dėl ko melsdavausi, ko prašydavau iš dievo — nežinau; nieko man nereikėjo, visko buvo į valias. O kokius aš sapnus sapnuodavau, Varenka, kokius sapnus! Arba šventyklas auksuotas, arba sodus kokius nepaprastus, ir vis balsai giedodavo, ir kiparisais kvėpėdavo, ir kalnai, ir medžiai būdavo lyg ne tokie kaip paprastai, o kokie paveiksluose piešiami. Arba tarytum aš skrajoju, skrajote skrajoju po orą. Ir dabar kai kada sapnuoju, bet jau retai, ir nebe tą.

VARVARA. O ką?

KATERINA (*patylėjusi*). Aš mirsiu greitai.

VARVARA. Liaukis, ką tu!

KATERINA. Ne, aš žinau, kad mirsiu. Oi mergele, kažkas negera su manim darosi, keisti kažkokie dalykai! Niekados man taip nėra buvę. Kažkas nepaprasta dedasi

manyje. Tarytum iš naujo gyventi pradėdų, arba... nė pati nežinau.

VARVARA. Kas gi tau yra?

KATERINA (*ima ją už rankos*). O štai kas, Varia: bus nuodėmė kokia nors! Tokia mane baimė ima, tokia baimė ima! Lyg stovėčiau ant bedugnės kranto ir mane kas į ją stumtų, o laikytis neturėčiau už ko. (*Griebiasi už galvos ranką*)

VARVARA. Kas tau yra? Gal tu nesveika?

KATERINA. Sveika... Verčiau būčiau nesveika, nes šitaip — negerai. Lenda į galvą svaja kažkokia. Ir niekur nuo jos pasidėt neturiu. Galvoti pradėdų — minčių sukaupti negaliu, melstis — nesiseka nėmaž. Liežuviu lemenu žodžius, o galvoj visai ne tas: tarytum nelabasis į ausis man kužda, ir vis apie tokius negerus darbus. Ir tą man vaizduotė piešia, nuo ko pačiai savęs sarmata darosi. Kas man yra? Bėda kokia turės ištikti! Nakčia, Varia, nesimiega man, vis vaidenasi kažkoks kuždesys: kažkas taip lipšniai kalba į mane, tartum myluoja, tartum balandis ulba. Jau aš, Varia nebesapnuoju kaip kitados rojaus medžių ir kalnų; dabar, regis, kažkas apkabina mane taip karštai karštai, ir veda kažin kur, ir aš einu paskui jį, einu... .

VARVARA. Na?

KATERINA. Bet kam aš kalbu tau: tu — mergina.

VARVARA (*apsižvalgo*). Kalbėk! Aš blogesnė už tave.

KATERINA. Ai, ką gi kalbėti? Gėda man.

VARVARA. Kalbėk, niekis!

KATERINA. Darosi man taip trošku, taip trošku namuose, jog imtum ir pabėgtum. Ir tokia mintis užaina, jog jei taip mano valia, dabar valtimi po Volgą duočiausi, su dainomis, arba gera troika dumčiaus, apsikabinusi... .

VARVARA. Tik ne su vyru.

KATERINA. O tu iš kur žinai?

VARVARA. Buvę ko nežinoti!... .

KATERINA. Ai Varia, nuodėmė nesitraukia man iš galvos! Kiek aš, vargšė, prisiverčiau, kiek visko pridariau, kad persigalėčiau. Nebeišvengsiu aš tos nuodėmės.

Niekur nuo jos nebepabėgsiu. Juk taip negerai, juk tai baisi nuodėmė, Varenka, kad aš kitą myliu?

VARVARA. Kur man tave smerkti! Aš savų nuodėmių turiu.

KATERINA. Ką gi man daryti! Jėgų nebeištenku. Kur man dėtis; aš iš sielvarto ką nors sau pasidarysiu!

VARVARA. Ką tu! Ką kalbi! Tu tik palūkėk, rytoj brolelis išvažiuoja, mudvi pagalvosim; gal ir pasimatyti bus galima.

KATERINA. Ne, ne, nereikia! Ką tu! Ką tu! Apsaugok viešpatie!

VARVARA. Ko taip išsigandai?

KATERINA. Jei su juo bent sykį pasimatysiu, aš pabėgsiu iš namų, aš jau nebeisiu namo nė už ką, nieku gyvu.

VARVARA. Tik palūkėk, paskiau bus matyti.

KATERINA. Ne, ne, ir nekalbėk man, aš nė klausyti nenoriu.

VARVARA. O kas per gerumas džiūti šitaip! Nors tu mirk iš sielvarto — pagailės kas nors, manai, tavęs? Lauk, sulauksi, bus ne niekis! Tai kuriems galams save kankinti!

*Įeina ponias su lazda ir du liokajai iš paskos su
trikampėmis skrybėlėmis*

VIII scena

Tos pačios ir ponias

PONIA. Ką, gražuolės? Ką čia veikiate? Bernų savo laukiate, kavalierių? Jums linksma? Linksma? Jūsų gražumas džiugina jus? Va gražumas kur veda. (*Rodo į Volgą*) Va, va, į pačią gylę.

Varvara šypso

Ko juokiatės? Nesidžiaukit! (*Stuksena lazda*) Visi degsite ugnį neužgesinamoj. Visi virsite dervoj nenumalšinamoj! (*Nueidama*) Va, va kur gražumas veda. (*Išeina*)

IX scena

Katerina ir Varvara

KATERINA. Oi, kaip ji mane išgąsdino,— aš visa drebu, ji tarytum pranašauja man kažin ką.

VARVARA. Kad tu pati sau išsipranašautum, sena kaliause!

KATERINA. Ką tokio ji pasakė, a? Ką ji pasakė?

VARVARA. Tauškalai visa tai. Labai tau reikia klausyti, ką ji paisto. Ji visiems taip pranašauja. Visą gyvenimą, iš pat jaunumės nuodėmės dariusi. Klausk žmonių, matysi, ką apie ją papasakos! Užtat ir bijo mirti. O ko pati bijo, tuo ir kitus baugina. Net vaikai gatvėse nuo jos slapstosi — ji grūmoja jiems lazda ir rėkauja (*pamėgdžioja*): „Visi ugnyje degsite!“

KATERINA (*užsimerkdama*). Oi, oi, liaukis! Man širdis alpėja.

VARVARA. Buvę ko baimintis! Kvailė persenusi...

KATERINA. Bijau, baisiai bijau. Vis man ji akyse stovi.

Tyla

VARVARA (*apsižvalgo*). Ko tas brolelis negrįžta, an-tai turbūt audra užeis.

KATERINA (*su siaubu*). Audra! Bėkim namo! Greičiau!

VARVARA. Ką tu, ar iš galvos išsikraustei? Kaipgi tu be brolelio namie pasirodysi?

KATERINA. Ne, namo, namo! Tuščia jo!

VARVARA. Ko taip baisiai bijai — audra juk dar toli.

KATERINA. Jei toli, tai galim palaukti truputį; bet ne, geriau eiti. Eime verčiau!

VARVARA. Jei kas yra lemta, nuo to nė namie nepasislėpsi.

KATERINA. Bet vis dėlto geriau, vis ramiau; namie tai aš tuoj prie paveikslų ir melstis!

VARVARA. Aš ir nežinojau, kad tu taip audros bijai. Aš va nebijau.

KATERINA. Kaip, mergele, nebijosi! Kiekvienas turi bijoti. Ne to baisu, kad griaustinis nutrenks, o to, kad

mirtis tave staiga užklups tokią, kokia esi, su visomis tavo nuodėmėmis, su visomis mintimis nedoromis. Man mirti nebaisu, bet kai pagalvoju, kad štai stosiu dievo akyse tokia, kokia esu dabar, po to pasikalbėjimo su tavim,— štai ko baisu. Juk kas man, kas man galvoje visą laiką! Kokia nuodėmė! Baisu ir žodį tarti!

Griausmas

Ach!

K a b a n o v a s įeina

VARVARA. Va brolelis pareina. (*Kabanovui*) Bėk tu greičiau!

Griausmas

KATERINA. Ach! Greičiau, greičiau!

ANTRASIS VEIKSMAS

Kambarys Kabanovų namuose

I s c e n a

G l a š a (dėsto drabužius į ryšulius) ir F e k l u š a (sėdi)

FEKLUŠA. Mergele mieloji, tu vis prie darbo! Ką beveiki, širdele?

GLAŠA. Šeimininką į kelionę rengiu.

FEKLUŠA. Ar išvažiuoja kur brangusis mūsų?

GLAŠA. Išvažiuoja.

FEKLUŠA. O ar ilgam išvažiuoja, širdele?

GLAŠA. Ne, neilgam.

FEKLUŠA. Na, laimingo jam kelio! O šeimininkė kaip: ar virkaus, ar nevirkaus, jam išvažiuojant?

GLAŠA. Kad ir nežinau, kaip tau pasakyti.

FEKLUŠA. O iš viso ar ji virkauja kada?

GLAŠA. Negirdėti kažkodėl.

FEKLUŠA. Oi mergele, kaip man patinka klausytis, kai gražiai virkauja!

Tyla

O jūs, mergele, tą elgetą žiūrėkit, kad nenudžiautų ko.

GLAŠA. Kas jus supaisys, visos jūs ant viena kitos šunis kariate. Ko jums negyventi santarvėje? Jau kur kur, bet pas mus tai, regis, tokioms kaip jūs maldininkėms gyvenimas, o jūs vis tiek riejatės ir vaidijatės; nuodėmės bent prisibijotumėte.

FEKLUŠA. Negalima, širdele, be nuodėmės: ne vienuolyne gyvename. Va ką aš tau pasakysiu, mergele mieloji: jus, prastus žmones, kiekvieną gundo vienas kipšas, o mums, keliaujantiems maldininkams, ir po šešis, ir po dvylika prie vieno pristatyta; va ir turim atsispirti prieš juos visus. Sunku, mergele mieloji!

GLAŠA. Kodėl gi jums taip daug tų kipšų?

FEKLUŠA. Matai, širdele, žmonijos priešas iš pykčio mums užtaisė, kam mes taip doros laikomės savo gyvenime. O aš, mergele mieloji, nesu vaidininkė, neturiu šitos nuodėmės. Vieną nuodėmę tai turiu, tikrai; patį žinau, kad turiu. Saldžiai pavalgyti mėgstu. Na, tai kas! Dėl mano nesveikatos viešpats taip duoda.

GLAŠA. O ar tu, Fekluša, toli keliavus esi?

FEKLUŠA. Ne, širdele. Menkos sveikatos būdama, nesu toli keliavusi, o girdėti — daug esu girdėjusi. Sako, yra tokių šalių, mergele mieloji, kur nė carų tikro tikėjimo nėra, o saltanai žemę valdo. Vienoj žemėj sėdi ant sosto turkų saltanas Machnutas, o kitoj — persų saltanas Machnutas; ir teisėjais jie būna visiems žmonėms, ir ką tik jie teisia — vis neteisingai. Ir negali jie, širdele, nė vienos bylos išteisti teisingai, nes taip jiems lemta ir nulemta. Mūsų teisybės mokslas yra teisingas, o jų, širdele, neteisingas; kas pagal mūsų mokslą išeina taip, tai pagal jų išeina vis antraip. Ir teisėjai visi jų šalyse taip pat neteisingi; taip, mergele mieloji, ten ir prašymuose rašo: „Teisk mane, teisėjau neteisingasis!“ O dar yra tokia žemė, kur visi žmonės su šunų galvomis.

GLAŠA. Kodėl gi taip, su šunų galvomis?

FEKLUŠA. Todėl kad jie netikėliai. Eisiu aš, mergele
mieloji, per pirklių namus pavaikšciosiu, gal susikalėdo-
siu ką nors savo nedaliai. Sudieu pakolei kas!

GLAŠA. Sudieu.

Fekluša išeina

Tai mat kokių šalių esama! Kokių tik negirdėtų neregėtų
daiktų pasauly galima pamatyti! O mes čia tupim, nieko
nežinom. Dar laimė, kad gerų žmonių yra — žiūrėk, šiada
tada ir užgirsti, kas margajame pasaulyje dedasi. O kad
ne, tai mulkiai ir liktume, mulkiai ir po velėna paljstume.

Ieina Katerina ir Varvara

II scena

Katerina ir Varvara

VARVARA (*Glašai*). Nešk ryšulius į kibitką, arklius
jau privažiavo. (*Katerinai*) Jauną tave už vyro atidavė,
mergautinėse dienose neišsisiautėjai, tai širdis ir neapri-
mo dar.

Glaša išeina

KATERINA. Ir neaprimis niekados.

VARVARA. Kodėl gi?

KATERINA. Tokia jau aš apsigimusi, karšta! Buvau
vos šešerių metų, ne daugiau, tai žiūrėki, ką padariau.
Nuskaudė mane namie, o buvo jau vakaras, sutemę; iš-
bėgau prie Volgos, sėdausi į valtį ir atsistūmiau nuo
kranto. Rado vos kitą rytą, už dešimties varstų!

VARVARA. Na, o bernai ar žiūrėdavo į tave?

KATERINA. Kur nežiūrės!

VARVARA. O tu kaip? Nejau nemylėjai nė vieno?

KATERINA. Ne, juokdavausi tik.

VARVARA. O juk tu, Katia, Tichono nemyli.

KATERINA. Na, kaip nemylėsi! Man gaila jo labai!

VARVARA. Ne, nemyli. Jei gaila, tai nemyli. Ir nėra
už ką, reikia stačiai sakyti. Ir be reikalo slapstaisi nuo
manęs! Seniai jau pastebėjau, kad tu myli kitą.

KATERINA (*persigandusi*). Iš ko tu pastebėjai?

VARVARA. Kaip tu juokingai kalbi! Ar aš mažas vaikas, ar ką? Še tau pirmutinė žymė: kai tik ji pama-tai, tuoj visa persimainai veidu.

Katerina nuleidžia akis

Bene maža iš ko. . .

KATERINA (*nuleidusi akis*). Na, ką tokį?

VARVARA. Taigi tu pati žinai, kam dar sakyti.

KATERINA. Ne, pasakyk! Vardą pasakyk!

VARVARA. Borisą Grigorjičių.

KATERINA. Na taip, jį, Varenka, jį! Tiktai tu, Va-renka, dėl dievo meilės. . .

VARVARA. Na, dabar gražiausia! Tu pati, žiūrėk, ne-išsiduok.

KATERINA. Apgaudinėti žmonių nemoku, nuslėpti nieko negaliu.

VARVARA. Na, o juk be šito negalima. Tu atsimink, kur gyven! Mūsų visi namai tuo laikosi. Ir aš apgau-dinėti nesugebėjau, o išmokau, kai prireikė. Aš vakar su berneliu vaikštinėjau, tai ir jį mačiau, kalbėjau su juo.

KATERINA (*po neilgos tylos, nuleidusi akis*). Na, tai kaip?

VARVARA. Labas dienas tau siunčia. Gaila, sako, kad susitikti nėra kur.

KATERINA (*dar labiau nuleidusi akis*). Kurgi susitikti! Ir kam. . .

VARVARA. Liūdnas toksai. . .

KATERINA. Nekalbėk man apie jį, būk gera, nekal-bėk! Aš jo nė žinot nenoriu! Aš savo vyrą mylėsiu. Tiša, balandėli mano, į nieką tavęs nemainysiu! Aš juk ir gal-voti nenorėjau, tai tu mane drumsti.

VARVARA. Tai ir negalvok, kas tave verčia?

KATERINA. Negaili tu manęs nėra! Sakai — negal-vok, o pati primeni. Argi aš noriu apie jį galvoti; ką gi daryti, kad jis vis mintyse. Nors kažką imuosi galvoti — jis jau akyse ir bestovįs. Ir noriu persigalėti, ir niekaip negaliu. Šią naktį, kad žinotum, nelabasis vėl gundė ma-ne. Juk iš namų jau buvau beišeinanti.

VARVARA. Tu kažko ne tokia kaip visi, bala tave žino! O man šitaip: daryk sau, ką nori, tiktai kad nė lapė nelotų.

KATERINA. Nenoriu aš taip. Ir kas gero iš to! Aš jau verčiau kentėsiu, kol pakenčiama.

VARVARA. O kad nebepakenčiama bus, ką padarysi?

KATERINA. Ką padarysiu?

VARVARA. Taip, ką padarysi?

KATERINA. Ką norėsiu, tą ir padarysiu.

VARVARA. Padaryk, pamėgink, tai tave čia gyvą suės.

KATERINA. O kas man! Išėisiu, ir po visam.

VARVARA. Kur tu išėisi? Tu vyro žmona.

KATERINA. Ech Varia, nepažįsti tu mano charakterio! Žinoma, neduok dieve, kad iki to prieitų. Bet jeigu man čia labai atsipyks, tai nebeužlaikys jokia galybė. Pro langą šoksiau, į Volgą pulsiau. Nenorėsiu čia gyventi — ir negyvensiu, nors tu mane pjauk!

Tyla

VARVARA. Katia, žinai ką? Kai Tichonas išvažiuos, miegokim sode, altanoje.

KATERINA. Na kam, Varia?

VARVARA. Lyg ne vis tas pat?

KATERINA. Bijau aš neįprastoj vietoj nakvoti.

VARVARA. Ko čia bijoti! Glaša su mumis bus.

KATERINA. Vis tiek nejauku kažkaip! Bet aš — eisiu!

VARVARA. Aš tavęs nekviesčiau, bet manęs vienos mamytė neleis, o man reikia.

KATERINA (*žiūri į ją*). Kam gi tau reikia?

VARVARA (*juokiasi*). Burtus bursim tenai mudvi.

KATERINA. Juokauji turbūt?

VARVARA. Žinoma, juokauju, negi, manai, iš tiesų?

Tyla

KATERINA. Kur tas Tichonas pasidėjo?

VARVARA. Kuriam galui tau jo?

KATERINA. Ne, aš tik šiaip. Juk greit išvažiuoja.

VARVARA. Su mamyte užsidarę. Ėda jinai dabar jį kaip rūdys geležį.

KATERINA. Už ką gi?

VARVARA. Nė už ką, šiaip, išminties moko. Dvi savaites kelionėje bus, vienas, be jos! Pati pagalvok! Ji nusigaluos iš rūpesčio, kad jis savo valia gyventi gavo. Užtat dabar ir kala jam į galvą priesakus, vieną už kitą griežtesnius, o po to prives prie švento paveikslo ir lieps pasidievagoti, kad viską taip tiksliai ir padarysiąs, kaip jos prisakytą.

KATERINA. Ir iš namų ištrūkęs jis — tarytum surištąs.

VARVARA. Surištas, kurgi ne! Jis, kai tik išvažiuos, tuoj gerti pradės. Jis dabar klauso, o sau vienas galvoja, kaip ištrukti kuo greičiau.

Įeina Kabanova ir Kabanovas

III scena

Tos pačios, Kabanova ir Kabanovas

KABANOVA. Na, tai atminsi visa, ką aš tau sakiau? Žiūrėk, atmink! Ant kaktos užsirašyk!

KABANOVAS. Atminsiu, mamyte.

KABANOVA. Na, dabar viskas suruošta. Arkliai atvažiuoti, tau tik atsisveikinti ir — su dievu.

KABANOVAS. Taip, mamyte, laikas jau.

KABANOVA. Na!

KABANOVAS. Ką turiu daryti?

KABANOVA. Ko gi stovi, ar tvarkos nežinai? Prisakyk žmonai, kaip gyventi tau nesant.

Katerina nuleidžia akis

KABANOVAS. Ji gal ir pati žino.

KABANOVA. Šnekėk dar! Na, na, prisakyk! Kad ir aš girdėčiau, ką jai prisakai! O kai parvažiuosi, paklausi, ar išpildė viską.

KABANOVAS (*stoja priešais Kateriną*). Klausyk mamytės, Katia!

KABANOVA. Sakyk, kad nebūtų atžari anytai.

KABANOVAS. Nebūk atžari!

KABANOVA. Kad gerbtų anytą kaip tikrą motiną!

KABANOVAS. Gerbk, Katia, mamytę kaip tikrą motiną!

KABANOVA. Kad nesėdėtų dyka kaip ponია!

KABANOVAS. Dirbk ką nors man išvažiavus!

KABANOVA. Kad pro langus nespoksotų!

KABANOVAS. Tai, mamyte, kada gi ji...

KABANOVA. Na, na!

KABANOVAS. Pro langus nežiūrėk!

KABANOVA. Kad į jaunus bernus nesižvalgytų tau nesant!

KABANOVAS. Na ką jūs dabar, mamyte, dievaži!

KABANOVA (*griežtai*). Nesispyriok man! Turi pildyti, ką motina sako. (*Su šypsena*) Vis geriau, kai paliepta.

KABANOVAS (*susidrovėjęs*). Nesižvalgyk į bernus!

Katerina griežtai pasižiūri į jį

KABANOVA. Na, dabar pasikalbėkit vienu du, jei ko reikia. Einam, Varvara!

A b i išeina

IV scena

Kabanovas ir Katerina (stovi ir stabo ištikta)

KABANOVAS. Katia!

Tyla

Katia, ar tu nepyksti ant manęs?

KATERINA (*po neilgos tylos, papurčiusi galvą*). Nel!

KABANOVAS. Bet ko tu tokia? Na, atleisk man!

KATERINA (*vis toje pat būklėje, iš lengvo palingavusi galvą*). Dievai tavęs nematę! (*Užsidengusi veidą ranka*) Įžeidė ji mane!

KABANOVAS. Viską į širdį imsi, tai ir džiova greitai gausi. Kam jos klausyti! Jai mat reikia ką nors kalbėti! Na, ir tegu sau kalba, o tu negirdomis leisk! Na, sudieu, Katia!

KATERINA (*puola vyrui ant kaklo*). Tiša, neišvažiuok! Dėl dievo, neišvažiuok! Balandėli, maldauju tave!

KABANOVAS. Negalima, Katia. Jei mamytė siunčia, kaipgi aš nevažiuosiu!

KATERINA. Tad pasiimk ir mane kartu, pasiimk!

KABANOVAS (*išsilaisvindamas iš jos glėbio*). Tai kad neišeina.

KATERINA. Kodėl gi, Tiša, neišeina?

KABANOVAS. Kas per smagumas važiuoti su tavim! Jūs ir taip jau čia nukamavot mane galutinai! Aš laukiu nesulaukiu progos iš namų ištrūkti, o tu dar kimbi drauge važiuoti.

KATERINA. Nejau tu nustojai mane mylėti?

KABANOVAS. Ko aš nustosiu; bet iš tokios vergijos tai ir nuo didžiausios gražuolės žmonos pabėgsi! Tu pagalvok va ką: aš gi, šioks ar toks, vis dėlto vyras; o visą gyvenimą šitaip gyventi, kaip tu matai,— na, pabėgsi ir nuo žmonos. O kai dabartės žinau, kad bent dvi savaites nė kokios grasos neturėsiu ant galvos nei tų grandinių ant kojų, tai argi žmona man berūpi?

KATERINA. Kaip tad man tave mylėti, kai tu tokius žodžius kalbi?

KABANOVAS. Žodžiai kaip žodžiai! Kokius dar man kitoniškus žodžius tau kalbėti? Kas tave žino, ko tu bijai! Juk tu ne viena, tu su mamyte lieki.

KATERINA. Nekalbėk tu man apie ją, nekamuok mano širdies! Oi bėda mano, bėda! (*Verkia*) Kur man vargšei pasidėti? Kur atramą rasti? Vargeli mano, žūstu aš!

KABANOVAS. Ar nenustosi tu!

KATERINA (*prieina prie vyro, prisiglaudžia*). Tiša, balandėli, jeigu tu nevažiuotum arba mane drauge pasiimtum, kaip aš tave mylėčiau, kaip aš tave myluočiau, savo brangųjį. (*Myluoja jį*)

KABANOVAS. Tai kad tavęs nesupaisysi, Katia! Čia žodžio iš tavęs išgaut negali, ne tik pamylavimo, čia vėl pati lendi.

KATERINA. Tiša, su kuo tu mane palieki! Bus bėda be tavęs! Bus bėda!

KABANOVAS. Na, bet juk negalima, tai nieko nepadarysi.

KATERINA. Na, tad štai: paimk tu iš manęs kokią nors priesaiką baisią. . .

KABANOVAS. Kokią priesaiką?

KATERINA. Štai kokią: kad aš, tau išvažiavus, nedrįsčiau jokia dingstimi nei kalbėti su nieku svetimu, nei matytis, kad nė galvoti nedrįsčiau apie nieką kitą, tik apie tave.

KABANOVAS. Bet kam gi to reikia?

KATERINA. Nuramink tu mano sielą, padaryk man tokią malonę!

KABANOVAS. Kaip galima už save garantuoti, ar maža kas gali šauti į galvą.

KATERINA (*puola ant kelių*). Kad aš tėvo motinos nebematyčiau! Kad numirčiau be atgallos, jeigu aš. . .

KABANOVAS (*pakeldamas ją*). Ką tu! Ką tu! Kokia nuodėmė! Aš nė klausyt nenoriu!

*Kabanovos balsas: „Jau laikas, Tichonai!“
Įeina K a b a n o v a, V a r v a r a ir G l a š a*

V s c e n a

Tie patys, Kabanova, Varvara ir Glaša

KABANOVA. Na Tichonai, laikas. Keliauk su dievu! (*Sėdasi*) Sėskitės visi!

Visi sėdasi. Tyla

Na, sudieu! (*Atsistoja, visi stojasi*)

KABANOVAS (*prieidamas prie motinos*). Sudieu, mamyte!

KABANOVA (*mostu parodo į žemę*). Į kojas, į kojas! Kabanovas nusilenkia motinai į kojas, paskui su ja bučiuojasi

Atsisveikink su žmona!

KABANOVAS. Sudieu, Katia!

Katerina puola jam ant kaklo

KABANOVA. Ko kabiniesi ant kaklo, begėde! Ne su meilužiu atsisveikini! Jis tau vyras, galva! Ar tvarkos nežinai? Į kojas nusilenk!

Katerina nusilenkia vyrui į kojas

KABANOVAS. Sudieu, sesute! (*Bučiuojasi su Varvara*) Sudieu, Glaša! (*Bučiuojasi su Glaša*) Sudieu, mamytė! (*Nusilenkia*)

KABANOVA. Sudieu! Užteks tų atsisveikinimų.

Išeina Kabanovas, jam iš paskos Katerina, Varvara ir Glaša

KABANOVA (*viena*). Mat ką reiškia jaunystė! Juokas net žiūrėti į juos! Jei nebūtų savi, prisijuokusi būčiau iki soties. Nieko gi nenutuokia, jokios tvarkos. Atsisveikinti dorai nemoka. Gerai dar, jei kur namuose vyresnių yra, tai, kol gyvi, jais ir laikosi namai. O mat, žiopiukai, irgi į laisvę veržiasi, o kad į laisvę išeina, tai ir klydinėja, ir pelnosi gerų žmonių priekaištus ir apyjuoką. Žinia, kitas ir pagaili, bet daugiausia visi juokiasi. Tik ir nesijuokti negali: svečių prisikvies — pasodinti nemoka, o dar, žiūrėk, ir užmiršo ką iš giminių. Juokinimas žmonių, daugiau nieko! Taip tad senovė ir išgaišta. Į kitus namus nė užteiti nebesinori. O kad užėini, tai nusišpjauni ir laukan kuo greičiau. Kas bus, kai seniai išmirs, kaip besilaikys pasaulis, galva neišneša. Na, bent tiek gerumo, kad nebematysiu nieko.

Išeina Katerina ir Varvara

VII scena

Kabanova, Katerina, Varvara

KABANOVA. Tu andai gyreisi, kad vyrą labai myli; matau aš dabar tavąją meilę. Kita gera žmona, išlydėjusi vyrą, bent pusantros valandos virkauja, guli priedurėje; o tau, matyt, nieko.

KATERINA. Kuriam galui! Aš ir nemoku. Ką čia žmones juokinsi!

KABANOVA. Ne toks jau didelis mokslas. Jei mylėtum, tai ir išmoktum. Jei dorai nemoki, tai nors dėl akių pavirkautum; vis būtų padoriau; o šiaip, matyt, žodžiai vieni. Na, aš einu melstis; netrukdykit man.

VARVARA. Aš išeisiu truputį.

KABANOVA (*meiliai*). O man kas! Eik! Linksminkis, kol tavo laikas ateis. Prisisėdėsi dar!

Išeina Kabanova ir Varvara

VIII scena

KATERINA (*viena, susimąsčiusi*). Na, dabar tylą mūsų namuose įsiviešpataus. Ach, kokia nuobodybė! Kad nors vaikų mažų kieno būtų! Tikra bėda! Vaikelių aš juk neturiu: tik ir sėdėčiau su jais, ir čiauškęčiau. Mėgstu be galo su vaikais šnekėtis — juk tai angelai. (*Tyla*) Jei mažą būčiau numirusi, geriau būtų. Žiūrėčiau iš dangaus į žemę ir džiaugčiausi viskuo. Arba skrajočiau neregima kur panorėjus. Išskrisčiau į lauką ir skraidyčiau nuo rugiagėlės ant rugiagėlės kaip peteliškė. (*Susimąsto*) O štai ką padarysiu: imsiuosi darbo kokio iš įžodžio; nueisiu į krautuvę, nusipirksiu drobės, prisiūsiu baltinių, o pas-kui išdovanosiu juos beturčiams. Jie už mane pasimels. Šit ir sėsim prie darbo abi su Varvara, ir nepamatysim, kaip laikas praeis; o tuo tarpu Tiša parvažiuos.

Ieina Varvara

IX scena

Katerina ir Varvara

VARVARA (*rišasi skarelę prieš veidrodį*). Aš dabar su berneliu vaikštinėti eisiu; o gulti mums Glaša paklos sode, mamytė leido. Sode, už aviečių, yra mažos durelės, jas mamytė užrakina, o raktą savo žinioj pasideda. Aš tą raktą paėmiau, o jai padėjau kitą, kad nepasigestų. Še, turėk, galbūt prireiks. (*Paduoda raktą*) Jeigu jį sutiksiu, tai pasakysiu, kad ateitų prie tų durelių.

KATERINA (*su siaubu, atstumdama raktą*). Kam! Kam! Nereikia! Nereikia!

VARVARA. Tau nereikia — man prireiks; paimk, neįkās jis tau.

KATERINA. Bet ką tu sumanei, pasileidėle! Argi galima šitaip! Ar tu pagalvojai? Ką tu! Ką tu!

VARVARA. Na, aš daug kalbėt nemėgstu, o ir laiko neturiu. Manęs bernelis laukia. (*Išėina*)

X s c e n a

KATERINA (*viena, laikydama raktą rankose*). Ir ką ji daro? Ir ką ji sugalvojo? Ak, patrakėlė, išties, patrakėlė! Štai pražūtis! Štai kur ji! Blokšti ji, blokšti kuo toliausia, upėje paskandinti, kad niekas neberastų. Jis rankas degina it žarija. (*Pagalvojusi*) Štai taip ir žūsta tokios kaip mes. Nelaisvėje kam gi linksma! Maža kas į galvą ateina. Pasitaikė proga, kita ir apsidžiaugė: ir puola be jokio proto, nieko nežiūrėdama. O kaipgi taip galima, be pagalvojimo, be pasvarstymo! Ar daug reikia į bėdą įkliūti! O tada ir bėdok visą gyvenimą, kankinkis; nelaisvė tada pasirodys dar kartesnė. (*Tyla*) O karti nelaisvė, oi, kokia karti! Kas nuo jos nerauda! O labiausiai mes, bobos. Štai kad ir aš dabar! Gyvenu, kamuojusi, prošvaistės jokios sau nematau! Ir nematysiu tikriausiai! Kuo toliau, tuo blogiau. O dabar dar toji nuodėmė ant mano galvos. (*Susimąsto*) Jeigu ne anyta!.. Sugniuždė ji mane... per ją man ir namai atsipyko; net sienos šlykščios. (*Susimąsčiusi žiūri į raktą*) Išmesti jį? Žinoma, reikia išmesti. Ir kaip čia jis man į rankas pateko? Gundyti, į pražūtį traukti mane. (*Suklūsta*) Ai, kažkas eina. Net širdis apmirė. (*De-dasi raktą kišenėn*) Ne!.. Niekas neina!.. Ko aš taip išsigandau! Ir raktą įsidėjau... Tai jau tikriausiai jo ir neišmesiu. Matyt, pats likimas to nori! Ir kokia čia pagaliau nuodėmė, jei pažiūrėsiu į jį kartą, bent iš tolo! O kad ir pašnekėsiu, tai irgi ne bėda! O kaip aš vyrui po to!.. Bet juk jis patsai spyriojosi. O gal kitos tokios progos per visą gyvenimą nebepasitaikys. Tada ir krimsk pati save: buvo proga, o nemokėjai naudotis. Bet ką čia aš kalbu, kam save apgaudinėju? Nors ir mirčiau, kad tik jį pamatyčiau. Prieš ką gi aš apsimetinėjau!.. Išmesti raktą! Ne, niekaip gyvai! Jis mano dabar... Kas bus, tebūnie, o aš Borisą pamatysiu! Ach, kad tik naktis greičiau!..

TREČIASIS VEIKSMAS

I PAVEIKSLAS

Gatvė. Kabanovų namų vartai, priešais juos suolas. Kabanova ir Fekluša sėdi ant suolo

I scena

FEKLUŠA. Svieta pabaiga, motule Marfa Ignatjevna, svieta pabaiga, iš viso ko matyti. Dar jūsų mieste tai rojus, ramybė, o kituose miestuose, kad žinotum, motule, taigi Sodoma: triukšmas, bėgsmas, važinėjimas be jokio galo! Žmonės tik lekia, puola galvotrūkčiais vienas į čia, kitas į čia.

KABANOVA. Nėra mums reikalo skubėti, mieloji, tai ir gyvename ramiai.

FEKLUŠA. Ne, motule, dėl to ramybė jūsų mieste, jog žmonių daugelis — va kad ir jus paėmus — dorybėmis it gėlėmis dabinas; užtat viskas ir daroma ramiai ir su šalta galva. Juk tas bėgsmas, motule, kas gi tai yra? Juk tai tuščias nerimastis vien! Šit kad ir Maskvoj: laksto, puldinėja žmonės į vieną galą, į kitą, ir patys nežino ko. Tai tas juk ir yra tuščias nerimastis. Žmonės tuštybės apsėsti, motule, užtat ir laksto, puldinėja. Jiems regis, kad su reikalu laksto; skuba, vargšai, kits kito nepažįsta, jiems vaidenasi, kad ten moja kas; o nusigauna į vietą, žiūri — tuščia, nėra nieko, tik vaidulo būta. Ir eina nusiminę. O kitam vaidenasi, kad jis vejasi kurį pažįstamą. Iš šalies šviežias žmogus tuoj mato, kad nieko nėra, o tam iš nerimasčio vis regisi, kad jis vejasi. Tasai tuščias nerimastis tai nelyginant migla būna. Va pas jus tokį gražų vakarą retai kas ir už vartų išeina pasėdėti; o Maskvoj taigi dabar tik užavimai ir vakaruškos, o gatvės tik dunda trinka, perdėm vienu gausmu gaudžia. Ir dar žiūrėk, motule Marfa Ignatjevna, ugninį slibiną kam gi ėmė kinkyti: vis iš skubėjimo, vis kad tik greičiau.

KABANOVA. Girdėjau, mieloji, girdėjau.

FEKLUŠA. O aš, motule, tai savo akimis mačiau. Ag žinia, kiti per nerimastį nemato nieko, tai jie ir sako, kad mašina, bet aš mačiau, kaip jis savo letenomis va šitaip daro (*skėsčioja pirštus*). Na, ir stenėjimą taip pat girdi žmonės, kurie doro gyvenimo.

KABANOVA. Vadinti visaip galima, jei nori, gali ir mašina vadinti; žmonės gi kvaili, kaip sakysi, taip tikės. O mane nors tu auksu apipilk, nesėsiu važiuoti niekados.

FEKLUŠA. Ligi ko prisigyvenome, motule! Apsaugok pone dieve nuo tokių negandų! O dar šit, motule Marfa Ignatjevna, kokį aš Maskvoj regėjimą turėjau. Einu sykį anksti rytą, vos prašvitus, ir matau ant aukšto aukšto namo, ant stogo, stovi kažkas toks, veidas juodas juodutėlis. Tai jau pati suprantate kas. Ir daro rankomis taip, tarytum barsto ką, o niekas nebyra. Tuoj aš sumečiau, kad tai jis piktą sėklą sėja, o žmonės dieną, galvo-trūkčiais besiduodami, nemačiomis ir surinks. Užtat jie taip ir laksto, užtat ir moterys jų tokios liesos, joms į kūną visiškai neina; ir tarytum jie ką pametę, lyg ir ko ieško, veiduose gėla, net žiūrėti nesmagu.

KABANOVA. Visaip gali būti, mano mieloji! Mūsų laikais nebėr kuo stebėtis!

FEKLUŠA. Sunkūs laikai, motule Marfa Ignatjevna, sunkūs. Jau antai ir laikas dilti pradėjo.

KABANOVA. Kaip tai dilti, mieloji?

FEKLUŠA. Žinoma, ne mes — kur mes tą pastebėsime, tuščiam nerimasty gyvendami! O šit išmintingi žmonės pastebi, kad ir laikas nūnai trumpesnis darosi. Būdavo, kitados ir vasara, ir žiema kad ilga, kad ilga — lauki nesulauki, kada pasibaigs, o dabar — nė nepamatai, kada pralekia. Dienos ir valandos, teisybė, kaip ir tos pačios tebėra; o laikas — už mūsų nuodėmės — vis trumpyn ir trumpyn eina. Štai ką išmintingi žmonės sako.

KABANOVA. Ir blogiau dar bus, mieloji.

FEKLUŠA. Kad tik mes neprigyventume ligi to.

KABANOVA. Gal ir prigyvensim.

Įeina Dikojus

II scena

Tos pačios ir Dikojus

KABANOVA. Ko gi tu, kūmai, valkiojiesi taip vėlai?

DIKOJUS. O kas man užgins?

KABANOVA. Kas užgins! Kam reikia!

DIKOJUS. Na ir, vadinasi, nėra čia ko kalbėt. Kas, be-
ne aš kieno valioj esu, a? Tu dar čia! Kokio keršo vel-
nio tau! . .

KABANOVA. Na, tu gerklės per daug nelaidyk! Su-
sirask pigesnę už mane! O aš tau per brangi! Eik sau kur
ėjęs savu keliu. Eime, Fekluša, namo. *(Atsisoja)*

DIKOJUS. Pala, kūma, pala. Tu nepyk. Dar suspėsi
namo parsirasti: namai tavo ne už kalnų. Va kur jie!

KABANOVA. Jei turi kokį reikalą, tai ne rékauk,
o kalbėk žmoniškai.

DIKOJUS. Nė kokio reikalo neturiu, o aš įkaušęs, va
kas yra!

KABANOVA. Tai ką, gal sakysi už tai girti tave rei-
kėtų?

DIKOJUS. Nei girti, nei peikti, o vadinasi, aš įkau-
šęs, na, ir baigtas kriukis. Kol nebūsiu išsimiegojęs, šito
dalyko pataisyti niekaip negalima.

KABANOVA. Tai eik sau ir miegok!

DIKOJUS. O kur aš turiu eiti?

KABANOVA. Namo. Kurgi daugiau!

DIKOJUS. O jeigu aš nenoriu namo?

KABANOVA. Kodėl jau taip, leisk tave paklausti.

DIKOJUS. O todėl, kad mano namuose karas eina.

KABANOVA. Argi ten yra kam kariauti? Juk tu vie-
nas namuose ir t esi kariauninkas.

DIKOJUS. Na, tai kas, kad aš kariauninkas. Kas iš to?

KABANOVA. Kas iš to? Nieko. O ir garbė tau ne per
didžiausia, nes kariauji visą gyvenimą su bobomis. Va
kas.

DIKOJUS. Na, vadinasi, jos ir turi man pasiduoti. Ne-
jau aš joms pasiduoti turėčiau?

KABANOVA. Aš stebiuosi ir neatsistebiu tavim: šitiek žmonių tavo namuose, ir tau vienam niekas įtikti negali.

DIKOJUS. O taigi!

KABANOVA. Na, tai ko tau reikia iš manęs?

DIKOJUS. Ogi šit ko: išnekink tu mane, kad man tūžmas praeitų. Tik tu viena visam mieste moki mane įšnekinti.

KABANOVA. Eik, Fekluša, liepk paruošti užkąsti šio to.

Fekluša išeina

Einam į vidų!

DIKOJUS. Ne, aš į vidų neisiu, viduje aš blogesnis.

KABANOVA. Tai kas tave įpykino?

DIKOJUS. Iš pat labo ryto.

KABANOVA. Turbūt pinigų prašė.

DIKOJUS. Kaip susitarę, šėtonai. Čia vienas, čia kitas lenda ir lenda visą dieną.

KABANOVA. Turbūt reikia, kad lenda.

DIKOJUS. Žinau, kad reikia; tiktai ką gi man su savim daryti, jei mano širdis tokia! Juk suprantu, kad reikia atiduoti, o gražiuoju negaliu, ir viskas. Būk tu man draugas, ir aš skolingas tau, o ateik paprašyk — išplūsiu paskutiniaisiais žodžiais. Aš atiduosiu, atiduosiu, bet išplūsiu. Matai, vos tik užsiminsi apie pinigus — jau mane visą viduj kaip deginte degina; degina kaip ugnimi, nors tu čia kažin ką; na, o tuo metu niekuo nekaltą žmogų išplūsiu.

KABANOVA. Vyresnio už save neturi, tai ir dūksti.

DIKOJUS. Ne, tu, kūma, tylėk! Tu klausyk! Še kokių istorijų man yra buvę: sykį gavėnioj rengiausi eiti išpažinties, ir atnešė kipšas tokį muzikėlį: pinigų atėjo, malkų atvežęs. Ir pasitaikyk tu man kaip tik šitokiu laiku! Nagi nuodėmę padariau: išplūdau aš jį taip, kad geriau nereikia, vos neprimušiau. Tai matai, kokią aš širdį turiu! Paskui atleidimo prašiau, į kojas lanksčiausi, išties taip. Tikrą teisybę tau sakau, muzikui į kojas lanksčiausi. Štai

iki ko širdis mane privaro: čia pat kieme, purvynėje, jam į kojas lanksčiausi.

KABANOVA. O kam tu tyčia save į tūžmą varai? Taip negerai, kūmai.

DIKOJUS. Kaip tai tyčia?

KABANOVA. Mačiau, žinau. Tu kai pamatai, kad iš tavęs nori ko prašyti, tuoj tyčia prisikabini ir imi plūsti kurį iš saviškių, pyktį sau varydamas,— žinai, kad prie tavęs pikto niekas nė artyn neis. Va kaip yra, kūmai!

DIKOJUS. Na, ir kas tokio! Kam savo gero negaila!

Glaša įeina

GLAŠA. Marfa Ignatjevna, užkąsti padėta, prašom!

KABANOVA. Ką gi, kūmai, eikš į vidų! Užkąsk, ko dievas davė!

DIKOJUS. Ogi gerai.

KABANOVA. Prašom, prašom! (*Išleidžia pirma savęs Dikoją ir išeina paskui jį*)

Glaša, Borisas, paskui Kuliginas

GLAŠA. Regis, Borisas Grigorjičius ateina. Ar tik ne dėdės ieško? O gal šiaip vaikštinėja? Turbūt šiaip vaikštinėja.

Įeina Borisas

III scena

Glaša, Borisas, paskui Kuliginas

BORISAS. Ar ne pas jus dėdė?

GLAŠA. Pas mus. Tau jo reikia?

BORISAS. Namie man pavedė sužinoti, kur jis. O kad pas jus, tai tegu sau sėdi: kam jis reikalingas. Visi namai apsidžiaugė, kad tik išėjo.

GLAŠA. Va kad mūsų šeimininkė būtų jo boba, tai sutramdytų jį kaipmat. Ko gi aš, kvailė, čia stoviu su tavim! Sudieu. (*Išeina*)

BORISAS. Ak tu viešpatie! Kad nors viena akute žvilgtelėjus į ją! Į namus įeiti negalima: čia nekviesti nesilanko. Tai gyvenimas! Gyvenam tame pat mieste,

beveik šalimais, o pasimatyti gausi kartą per savaitę, ir tai cerkvėje ar gatvėje, ir viskas! Čia ar už vyro išleido, ar palaidojo — vis tas pat. (*Tyla*) Jeigu visai jos nematyčiau — lengviau būtų! O šiaip pamatai protarpiais, ir dar prie žmonių: šimtai akių į tave žiūri. Tik sielvartas vien. Ir pats sau valdžios nebeturi: išeini pasivaikščioti, o atsiduri visada čia prie vartų. Ir ko man čia vaikščioti? Pasimatyti su ja negalima niekad, o dar, ko gero, kalbos kiltų, į bėdą ją įstumčiau. Na ir papuoliau į gražų miestelį! (*Eina, sutinka Kuliginą*)

KULIGINAS. Ką, pone, pasivaikščiot išėjote?

BORISAS. Taip, vaikštinėju sau, oras toks gražus šiandien.

KULIGINAS. Labai gražu, pone, vaikštinėti dabar. Tylu ramu, oras gražiausias, iš Volgos lankų gėlės kvepia, dangus tyras...

Gelmė žvaigždėta atsivėrė,
Nėr galo jai, vien žvaigždės žėri.

Eime, pone, į bulvarą, tenai nė gyvos dvasios.

BORISAS. Eime!

KULIGINAS. Štai koks tasai mūsų miestpalaikis, pone! Bulvarą padarė, o vaikščioti neina. Vaikščioja tik šventadieniais, ir tai veikia apsimeta, kad vaikščioja, o iš tiesų eina tenai savo pašvaitų rodyti. Vien girtą valdininkėlį kokį sutiksi, iš traktieriaus namo kropinantį. Vargšai, pone, laiko neturi eiti pasivaikščioti, jiems dieną naktį darbas. Ir pamiegoti vos kokias tris valandas tegauna. O turtingieji ką daro? Rodos, šitiems ko gi neiti pasivaikščioti, ko tyru oru nekvėpuoti. Taigi ne. Jų vartai seniai užrakinti, pone, ir šunys paleisti. Manote, jie darbą dirba ar meldžiasi? Ne, pone. Ir ne nuo vagių jie rakinasi, o kad žmonės nematytų, kaip jie namiškius ėda ir šeimas kankina. Ir kiek už tų užraktų ašarų išliejama, neregimų ir negirdimų! Tiktai ką aš jums kalbu, pone! Pagal save galite spręsti. O kiek, pone, už tų užraktų paleistuvystės klaikiausios ir girtybės! Ir nė lapė ne-loja — niekas nieko nemato ir nežino, regi tiktai vienas dievas! Tu, sako, žiūrėk į mane žmonėse ir viešumoje,

o kaip mano šeimoje yra, tau šiukštu! Tam, sako, yra užraktai, yra skląščiai, yra pikti šunys. Šeima, sako,— dalykas uždaras, slaptas! Žinom mes tas paslaptis, žinom! Nuo tų paslapčių, pone, jam tiktai vienam smagu, o visi kiti — kaukte kaukia. Ir kas tai per paslaptis? Kas jos nežino! Apiplėšti našlaičius, gimines, globotinius, užuiti namiškius taip, kad jie nė cyptelt nedrįstų, ką jis namuose išdarinėja. Štai ir visa paslaptis. Na, bet tuščia jų! O ar žinote, pone, kas pas mus vaikštinėti eina? Jauni bernai ir merginos. Tie tai nuo miego nusuka valandėlę kitą ir vaikštinėja sau porelėmis. Ogi šit pora.

Pasirodo Kudriašas ir Varvara. Bučiuojasi

BORISAS. Bučiuojasi.

KULIGINAS. Tas tai pas mus nepirkta.

*Kudriašas nueina, o Varvara prieina prie savo vartų
ir moja Borisui. Tasai prieina*

IV scena

Borisas, Kuliginas ir Varvara

KULIGINAS. Aš, pone, į bulvarą eisiu. Ką čia jums trukdysiu. Ten jūsų palauksiu.

BORISAS. Gerai, aš tuoj ateisiu.

Kuliginas nueina

VARVARA (*užsidengusi skarele*). Žinai daubą už Kabanovų sodo?

BORISAS. Žinau.

VARVARA. Ateik tenai ne ką trukęs.

BORISAS. Ko?

VARVARA. Koks tu kvailas! Ateik, ten ir pamatysi ko. Na, eik greičiau, tavęs laukia.

Borisas išeina

Juk nepažino! Tegu dabar pasuka galvą. O aš taigi tikrai žinau, kad Katerina neiškęs, lėks pasimatyti. (*Išeina pro vartus*)

II PAVEIKSLAS

Naktis. Dauba, krūmų prižėlusi. Viršuje Kabanovų sodo aptvaras, jame — drelės; nuo jų leidžiasi takas

I scena

KUDRIAŠAS (*įeina su gitara*). Dar nėra. Tai ką ji čia dabar! Na, prisėsim, palauksim. (*Sėdasi ant akmens*) Ir padainuosim, kad ilgu nebūtų. (*Dainuoja*)

Kadgi Dono kazokas vedė girdyt bėrį,
Ko tu stovi prie vartų, jaunas raitužėli,
Ogi stovi jisai ne šiaip sau dėl monų,
Dūmoja galvoja, kaip skandinti žmoną.
Jo pati, jo žmona toj bėdoj pasimetė,
Į kojas eiklias puolė jam nusilenkė:
„Ak drauguži brangus, pagailėk bent sykį,
Vakare tu manęs nemušk nežudyki,
Vidur naktelės tu man galą padaryki,
Duok užmigti ramiai mano kūdikėliams,
Mano kūdikėliams, visiems kaimynėliams.“

Įeina Borisas

II scena

Kudriašas ir Borisas

KUDRIAŠAS (*nustoja dainuoti*). Žiūrėk tiktai! Lėtas, lėtas, o irgi išėjo merginėti.

BORISAS. Kudriašai, čia tu?

KUDRIAŠAS. Aš, Borisai Grigorjičiau!

BORISAS. O kurių galų tu čia?

KUDRIAŠAS. Ar aš? Matyt, man reikia, Borisai Grigorjičiau, jei esu čia. Be reikalo nebūčiau ėjęs. O jus kur dievas nešioja?

BORISAS (*apsižvalgydamas*). Žinai ką, Kudriašai: man čia reikėtų pasilikti, o tau juk, manau, vis viena, tu galėtum ir kitur paeiti.

KUDRIAŠAS. Ne, Borisai Grigorjičiau, jūs, matau, ateinate pirmą kartą, o mano čia jau takelis pramintas ir akmenėlis nusėdėtas. Aš, pone, jus mėgstu ir įmanyčiau kokią norit paslaugą jums daryti, bet ant šito tako mudu naktį nesusitikinėkim, kad neduok dieve ko negero neišeitų. Sutartas žodis brangesnis už pinigus.

BORISAS. Kas pasidarė, Vania?

KUDRIAŠAS. Ką — Vania! Aš pats žinau, kad aš Vania. O jūs eikit savu keliu, ir viskas. Įsitaisyk sau pats, na, ir brauk su ja rasą, kiek tik patinka, ir niekam tu nekliūsi. O prie svetimų neikišk nagų! Pas mus taip nepriimta. O kad ne — bernai koją pamuš. Aš už savąją... pats nežinau ką padarysiu! Gerklę perkąsiu!

BORISAS. Be reikalo tu pyksti. Aš nė minties tokios neturiu — paveržti iš tavęs. Nė čia nebūčiau atėjęs, bet man liepė.

KUDRIAŠAS. O kas liepė?

BORISAS. Nežiūrėjau, tamsu buvo. Mergina viena sustabdė mane gatvėje ir pasakė, kad ateičiau kaip tik šičia, už Kabanovų sodo, kur takelis.

KUDRIAŠAS. Kas ten tokia galėjo būti?

BORISAS. Klausyk, Kudriašai. Ar galima su tavim pakalbėti atvirai, tu neišplepėsi?

KUDRIAŠAS. Kalbėkit, nebijokit! Ar man sakysit, ar į vandenį — vis tiek pat.

BORISAS. Aš čia nieko nepažįstu nei tvarkos jūsų nežinau, nei papročių; o reikalas, matai, toks...

KUDRIAŠAS. Pamilote ką nors, taip?

BORISAS. Taip, Kudriašai.

KUDRIAŠAS. Na ką, čia nieko tokio. Pas mus dėl šito nesivaržoma. Mergos sau braukia rasą, kiek tik nori, tėvui motinai dėl to galvos neskauda. Tik bobos — tos tai užrakintos sėdi.

BORISAS. Va čia ir bėda mano.

KUDRIAŠAS. Nejau ištėkėjusią pamilote?

BORISAS. Ištėkėjusią, Kudriašai.

KUDRIAŠAS. Ech Borisai Grigorjičiau, mesti reikėtų!

BORISAS. Lengva pasakyt — mesti! Tau šitai turbūt

vis tiek; tu vieną mesi, kitą susirasi. O aš negaliu šitaip! Jau jeigu pamilau. . .

KUDRIAŠAS. Tai jūs, vadinasi, ją visai pražudyti norite, Borisai Grigorjičiau!

BORISAS. Apsaugok viešpatie! Neduok dieve šitaip! Ne, Kudriašai, kaip galima. Kurgi aš norėsiu ją pražudyti! Man tik pasimatyti su ja kur nors, daugiau nieko nereikia.

KUDRIAŠAS. Kas gali, pone, už save galvą dėti! O juk ščia — kokie žmonės! Pats žinote. Ėste suės, į grabą įvays.

BORISAS. Ai, nekalbėk taip, Kudriašai, susimildamas, nebaugink manęs.

KUDRIAŠAS. O jinai ar myli jus?

BORISAS. Nežinau.

KUDRIAŠAS. Ar bent jūs matėtės kada, ar ne?

BORISAS. Aš tiktai vieną kartą tebuvaу pas juos su dėde. Šiaip tai cerkvėje pamatau, tai bulvare susitinkame. Ach Kudriašai, kaip ji meldžiasi, kad tu matytum! Kokia jos veide šypsena angeliška, o iš veido tarytum šviesa sklinda.

KUDRIAŠAS. Tai ar tik nebus jaunoji Kabanova?

BORISAS. Taip, Kudriašai, ji.

KUDRIAŠAS. O! Štai kokie dalykai! Na, turiu garbę sveikinti!

BORISAS. Su kuo?

KUDRIAŠAS. Na kaipgi! Vadinasi, jums sekasi puikiai, jeigu čia ateiti liepė.

BORISAS. Nejau ji pati būtų liepusi?

KUDRIAŠAS. O kas gi daugiau?

BORISAS. Ne, tu juokauji! Tai negalimas dalykas! (*Griebiasi už galvos*)

KUDRIAŠAS. Kas yra?

BORISAS. Aš proto neteksiu iš džiaugsmo.

KUDRIAŠAS. Tai dabar! Buvę dėl ko proto netekti! Tiktai jūs žiūrėkit — sau painiavos neprisidarykit ir jos į bėdą neįstumkit. Tegu sau jos vyras ir žioplys, bet užtat anyta — velnio nešta ir pakratyta.

V a r v a r a išeina pro dureles

III scena

Tie patys ir Varvara, paskui Katerina

VARVARA (*prie durelių dainuoja*).

Užu upės, už srauniosios, Vania vaikstinėja.

Ten Vaniuša vaikstinėja...

KUDRIAŠAS (*dainuoja toliau*).

Prekę pirkinėja

(*Sušvilpia*)

VARVARA (*nusileidžia takučiu ir, užsidengusi veidą skarele, prieina prie Boriso*). Tu, vaikine, palauk. Sulauksi, ateis. (*Kudriašui*) Eime prie Volgos.

KUDRIAŠAS. O ko tu taip ilgai? Lauk dar čia jūsų! Žinai, kad nemėgstu.

Varvara apkabina jį viena ranka, ir abu nueina

BORISAS. Aš tartum sapne! Ši naktis, dainos, pasimatymai! Vaikšto susikabinę. Šitai taip nauja man, taip gražu, taip linksma! Štai ir aš laikiu kažko! O ko laikiu — ir nežinau, ir įsivaizduoti negaliu; tiktai plaka širdis ir dreba visas kūnas. Nesumetu net, ką jai pasakyti, kvapą gniaužia, kojos linksta! Štai kokio mano širdis netikusi, įsidega staiga, nė kuo numalšinti negali. Štai ateina.

Katerina pamažu nusileidžia takučiu, užsigaubusi didelė balta skara, nudelbusi akis į žemę. Tyla

Čia jūs, Katerina Petrovna?

Tyla

Kaip man ir beatsidėkoti jums, nežinau.

Tyla

Kad jūs žinotumėt, Katerina Petrovna, kaip aš myliu jus! (*Nori paimti ją už rankos*)

KATERINA (*išgąstingai, bet nepakeldama akių*). Neliesk manęs! Ach, ach!

BORISAS. Nepykite!

KATERINA. Eik šalin nuo manęs! Pasitrauk, nelemtas žmogau! Ar tu žinai: juk šitos nuodėmės atleidimo aš neišmelsiu niekados, niekados! Juk ji akmeniu prislėgs mano sielą, akmeniu.

BORISAS. Nevarykite manęs!

KATERINA. Kam tu atėjai? Kam tu atėjai, mano pražūties nešėjau? Juk aš ištekėjusi, juk man su vyru gyventi iki grabo lentos. . .

BORISAS. Pati gi liepėte man ateiti. . .

KATERINA. Na tik suprask tu mane, priešė mano: juk iki grabo lentos!

BORISAS. Geriau būčiau nematęs jūsų!

KATERINA (*jaudindamasi*). Juk ką aš sau rengiu. Kas manęs laukia, kokia vieta, ar tu žinai?

BORISAS. Nusiraminkit! (*Ima ją už rankos*) Sėskitės!

KATERINA. Kam tu mano pražūties nori?

BORISAS. Kaipgi aš galiu norėti jūsų pražūties, jei-gu myliu jus labiau nei viską pasaulyje, labiau nei patį save!

KATERINA. Ne, ne! Tu mane pražudei!

BORISAS. Argi aš piktadarys koks?

KATERINA (*linguodama galvą*). Pražudei, pražudei, pražudei!

BORISAS. Dieve saugok! Geriau tegu aš pats pražūčiau!

KATERINA. Na kaipgi tu manęs nepražudei, jeigu aš, metusi namus, naktį einu pas tave.

BORISAS. Jūsų tokia valia buvo.

KATERINA. Neturiu aš valios. Jei turėčiau savo valią, nebūčiau išėjusi pas tave. (*Pakelia akis ir žiūri į Borisą*)

Neilga tyla

Tu dabar turi valią ant manęs, argi nematai! (*Puola jam ant kaklo*)

BORISAS (*apkabindamas Kateriną*). Gyvenime mano!

KATERINA. Žinai ką? Dabar man staiga užėjo noras numirti!

BORISAS. Kam gi mirti, jei mums gyventi taip gera?

KATERINA. Ne, man gyvenimo nėra! Aš tikrai žinau, kad nėra.

BORISAS. Nekalbėk tokių žodžių, prašau tave, ne-liūdink manęs...

KATERINA. Taip, tau gera, tu laisvas paukštis, o aš!..

BORISAS. Niekas ir nesužinos apie mūsų meilę. Ar-gi aš tavęs nepagailėčiau!

KATERINA. Ė! Kam gi manęs gailėti, niekas nekal-tas — pati šiuo keliu pasukau. Negailėk manęs, žudyk mane! Tegu visi žino, tegu visi mato, ką aš darau! (*Apkabina Borisą*) Jeigu dėl tavęs nuodėmės nepabijo-jau, nejau bijosiu žmonių teismo? Sako, net lengviau būna, kai už kokią nuodėmę čia žemėje gauni pakentėti.

BORISAS. Na, kam apie tai galvoti, kad tik mums dabar gerai!

KATERINA. Ir čia teisybė! Prisigalvoti ir prisiverkti spėsiu dar, užteks laiko.

BORISAS. O aš buvau besibaiminąs, maniau, tu vy-si mane šalin.

KATERINA (*šypsodama*). Vyti šalin! Kur jau! Kai ma-no tokia širdis! Jei tu nebūtum atėjęs, tai aš, regis, pati būčiau pas tave nuėjusi.

BORISAS. Aš ir nežinojau, kad tu mane myli.

KATERINA. Seniai myliu. Tartum bėda tave tuomet pas mus atvedė. Kai tik pamačiau tave, kaip nesava palikau. Iš pat pirmo karto, regis, jei tik būtum pamo-jęs, aš ir būčiau sekusi paskui tave; kad ir į patį pa-saulio galą, vis tiek būčiau sekusi ir atgal nežvilgtelėjusi.

BORISAS. Ar ilgam vyras išvažiavo?

KATERINA. Dviem savaitėm.

BORISAS. O, tai mudu pasibūsime! Laiko į valias.

KATERINA. Pasibūsime. O paskui... (*Susimąsto*) Kai užrakins devyniais raktais, tai nors mirk! O jei neuž-rakins, tai rasiu progą pasimatyti su tavim!

Ieina Kudriašas ir Varvara

IV scena

Tie patys, Kudriašas ir Varvara

VARVARA. Na kaip, susikukavot?

Katerina kniaupiasi Borisui į krūtinę

BORISAS. Susikukavom.

VARVARA. Eitumėt, pasivaikščioutumėt, o mes palauksim. Jei reikės, Vania riktels.

Borisas ir Katerina nueina. Kudriašas ir Varvara sėdasi ant akmens

KUDRIAŠAS. Betgi jūs šauniai sugalvojot šitą dalyką — pro užpakalines sodo dureles landyti. Tokiems kaip mes tai labai paranku.

VARVARA. Vis aš.

KUDRIAŠAS. Tavo galva pramušta tokioms išmonėms. O močia ar nepasiges?..

VARVARA. Ėl Kur čia! Jai ir į makaulę neateis.

KUDRIAŠAS. O jeigu iš netyčių?

VARVARA. Jos pirmas miegas kietas; va paryčiais tai nubunda.

KUDRIAŠAS. Na ką gali žinot! O jei ims kipšas ir prižadins?

VARVARA. Na, ir kas! Sodo aptvaro duralės, kur nuo kiemo, užkištos iš vidaus, iš sodo pusės; ji pasibels, pasibels ir nueis sau. O rytą pasakysim, kad kietai įmigusios buvom, negirdėjom. Bet ir Glaša sergsti; jeigu kas, ji tuoj pasiskardens. Atsarga gėdos nedarol! Kurgi! Tuo į bėdą įkliūtume.

Kudriašas paima kelis akordus gitara. Varvara prisiglaudžia jam prie peties, o jis, nekreipdamas dėmesio, tyliai skambina

VARVARA (*žiovaudama*). Kaži kelinta valanda?

KUDRIAŠAS. Pirma.

VARVARA. Iš kur žinai?

KUDRIAŠAS. Sargas į lentą mušė.

VARVARA (*žiovaudama*). Laikas jau. Šuktelk jiems. Rytoj anksčiau išeisim, tai ilgiau galėsime pasibūti.

KUDRIAŠAS (*švilpia ir garsiai uždainuoja*)

Namo, namolei visi,

O aš nenoriu namo.

BORISAS (*už scenos*). Girdžiu!

VARVARA (*stojasi*). Na, sudieu! (*Nusižiovauja, paskui bučiuoja šaltai, kaip seniai pažįstamą*) Rytoj, žiūrėkit, ateikit anksčiau! (*Žiūri į tą pusę, kur nuėjo Borisas ir Katerina*) Užteks jums, atsisveikinkit, ne amžinai gi skiriamės, rytoj vėl matysitės. (*Žiovauja ir iškąžosi*)

Ibėga Katerina, paskui ją Borisas

V scena

Kudriašas, Varvara, Borisas ir Katerina

KATERINA (*Varvarai*). Na, eime, eime!

Abi lipa aukštyn takeliu. Katerina atsigręžia

Sudieu!

BORISAS. Iki rytojaus!

KATERINA. Taip, iki rytojaus! Ką sapnuosi, pasisakyk!

Jos prieina prie durelių

BORISAS. Būtinai.

KUDRIAŠAS (*dainuoja, gitara sau pritardamas*).

Pauliok lig tamsos,

Ligi vakaro žaros!

Ei mergyt, lig tamsos,

Ligi vakaro žaros!

VARVARA (*prie durelių*).

Aš, jaunoji, lig aušros,

Ligi rytmečio žaros,

Oi oi oi, lig aušros,

Ligi rytmečio žaros!

A b u išeina

KUDRIAŠAS.

Kai aušrelė patekėjo,

Aš namolei nuskubėjau — ir t. t.

Pirmajame plane siaura galerija su seno, pradėjusio irti statinio skliautais. Vienur kitur žolė, krūmai; už arkų krantas ir reginys į Volgą

I s c e n a

Keletas vaikštinėjančių vyrų ir moterų praeina už arkų

PIRMASIS. Lietus lašnoja, ar tik audra neužeis?

ANTRASIS. Užeis, ko gero.

PIRMASIS. Gerai dar, kad pastogė yra.

Visi sueina po skliautais

MOTERIS. O kiek žmonių vaikštinėja po bulvarą! Šventadienis, visi išėję. Pirklienės kad išsipusčiusios.

PIRMASIS. Susiras pastogę kur nors.

ANTRASIS. Matysi, kiek dabar žmonių čia prisigrūs!

PIRMASIS (*apžiūrinėdamas sienas*). Ogi čia, bra, kadaise, matyt, išpaveiksluota buvę. Vietomis ir dabar dar žymu.

ANTRASIS. Na kaipgi! Žinia, kad išpaveiksluota buvo. Dabartės, matai, dykynė palikusi, apgriuvę, kerpėm apaugę. Po gaisro taip ir nebeatstatė. Bet tu nė to gaisro neatmeni, bus jau koks keturiasdešimt metų.

PIRMASIS. Kas gi čia tokio, bra, nutepliota buvę: itin sunku permANYti.

ANTRASIS. Tai peklos ugnis.

PIRMASIS. Ana, bra, kaip!

ANTRASIS. Ir keliauja į ją visokio padėjimo žmonės.

PIRMASIS. Taip, taip, suprantu dabar.

ANTRASIS. Ir visokio rango.

PIRMASIS. Ir juodaodžiai?

ANTRASIS. Ir juodaodžiai.

PIRMASIS. O čiagi, bra, kas tokio?

ANTRASIS. O čia — lietuvių antplūdis. Mūšis — matai? Kaip mūsiškiai su lietuviais pliekėsi.

PIRMASIS. O kas tokie tie lietuviai?

ANTRASIS. Lietuviai ir yra, kas gi daugiau.

PIRMASIS. Bet sako, bra, kad jie ant mūsų galvos iš dangaus nukritę.

ANTRASIS. Nemoku tau pasakyti. Iš dangaus tai iš dangaus.

MOTERIS. Kalbėk sveikas! Visi žino, kad iš dangaus; ir kur tik buvo koks mūšis su jais, visur milžinkapiai supilti atminimui.

PIRMASIS. Žiū tiktai, bra! Juk iš teisybės taip.

Įeina Dikojus ir su juo Kuliginas be kepurės.
Visi nusilenkia ir stojasi pagarbia poza

II scena

Tie patys, Dikojus ir Kuliginas

DIKOJUS. Še tau, sulijo visą. (*Kuliginui*) Atstok tu nuo manęs! Atstok! (*Piktai*) Kvailas tu per visą pilvą!

KULIGINAS. Saviolai Prokofjičiaus, juk iš to, jūsų malonybe, visai piliečių visuomenei nauda.

DIKOJUS. Eik tu skradžiais! Kokia nauda! Kam reikalinga ta nauda?

KULIGINAS. O kad ir jums, jūsų malonybe, Saviolai Prokofjičiaus. Va ščia pat, bulvare, grynoje vietoje ir pastatyti. O įrengimo išlaidos? Patys niekai: akmens stulpelis (*rodo mostais kiekvieno daikto dydį*), varinė lentelė, apskrita tokia, ir strypas, va toks, tiesus strypas (*rodo mostu*), paprastų paprasčiausias. Aš tą viską sutaisyčiau, pritaisyčiau ir skaitmenis įrėšiu, viską pats. Dabar, paimekim, jūs, jūsų malonybe, kada teikiatės išeiti pasivaikščioti, arba kiti vaikščiotojai, tuojau prieinate ir matote, kelinta valanda. O ščia tokia graži vieta, ir vaizdas, ir visa yra, o tarytum tuščia. Mūsų miestą ir pravažiuojantieji aplanko, jūsų malonybe, ateina čionai mūsų reginių pažiūrėti, vis dėlto puošmena būtų,— akiai maloniau.

DIKOJUS. Na ko tu prie manęs lendi su visokiais pliurpalais! Gal aš su tavim nè kalbėt nenoriu. Tau reikia pirma sužinoti, ar aš nusiteikęs tavęs, kvailio, klausyti, ar ne. Tu mane sau lygų bene radai, ar ką! Žiūrėk tiktai, kokį reikalą svarbų sugalvojęs! Taip tiesiai ir kiša snukį, ir lenda kalbėti.

KULIGINAS. Jei aš su savo reikalu išsčiau, na, tada kaltas būčiau. Bet čia aš dėl bendro labo, jūsų malonybe. Na, ką reiškia visų labai kokia dešimtis rublių! Daugiau, pone, tikrai nereikės.

DIKOJUS. O gal tu pavogti nori; kas tave žino!

KULIGINAS. Jeigu aš savo darbą noriu veltui įdėti, tai kaipgi galiu pavogti, jūsų malonybe! Pagaliau čia juk visi mane pažįsta; apie mane niekas blogo žodžio nepasakys.

DIKOJUS. Ir tegul sau pažįsta, o aš tavęs pažinti nenoriu.

KULIGINAS. Už ką jūs, Saviolai Prokofjičiaus, dorą žmogų įžeidinėti teikiatės?

DIKOJUS. Ką, aš tau ataskaitą turėsiu duoti?! Aš ir geresniems už tave ataskaitos nedavinėju. Noriu taip apie tave galvoti — ir galvoju. Kitiems tu doras žmogus, o aš galvoju, kad tu banditas — va ir viskas. Norėjai tą išgirsti iš manęs? Tai še, girdėk! Sakau, kad tu banditas, ir galas! Ką, gal mane į teismą paduosi? Tai žinok: tu esi kirmėlė. Norėsiu — sutraiškysiu, norėsiu — gyvą paliksiu.

KULIGINAS. Tegu dievas jus myli, Saviolai Prokofjičiaus! Aš, pone, mažas žmogelis, mane nuskausti daug nereikia. Tiktai va ką aš jums pareiškiu, jūsų malonybe: „Ir su prastu rūbu dorybė gerbtina!“

DIKOJUS. Tu man akių draskyti nedrįsk! Girdi?!

KULIGINAS. Aš jums, pone, akių nedraskau, o kalbu todėl, kad jūs galbūt ir sugalvosit kada gera ką nors miestui padaryti. Galios jūs turite daug, jūsų malonybe; kad tik turėtumėt noro geriems darbams. Va dabar paimekim kad ir tokį dalyką: pas mus dažnai būna audros su perkūnijomis, o perkūnsargių nestatome.

DIKOJUS (*išdidžiai*). Viskas — paistalai!

KULIGINAS. Kaipgi paistalai, kad bandymais patikrinta.

DIKOJUS. Kokie tie tavo perkūnsargiai?

KULIGINAS. Plieniniai.

DIKOJUS (*piktai*). Na, daugiau?

KULIGINAS. Plieniniai strypai.

DIKOJUS (*vis labiau ir labiau pyksta*). Girdėjau, kad strypai, žalty tu vienas, o daugiau kas? Įsikandai: strypai! Na, o dar kas?

KULIGINAS. Nieko daugiau.

DIKOJUS. O perkūnija tai kas, tavo išmanymu, yra, a? Na, kalbék!

KULIGINAS. Elektra.

DIKOJUS (*treptelėja koja*). Kokia tau lektra! Na kaipgi tu ne banditas! Perkūnija mums yra už bausmę siunčiama, kad grasą pajustume, o tu nori strypais ir smaigtais kažkokiais gintis, atleisk pone dieve. Tai kas tu, gal totorius koks? Totorius tu? A? Sakyk! Totorius?

KULIGINAS. Saviolai Prokofjičiaus, jūsų malonybė, Deržavinas pasakė:

Trūnėsių sauja mano kūnas,
Protu valdau dangaus perkūnus.

DIKOJUS. O va už šituos žodžius tave reikia į policiją nuvesti, tai ten užduos tau! Ei, žmonės! Paklauskite, ką jis kalba!

KULIGINAS. Nieko neveiksi, reikia nusileisti! O šit kai turėsiu milijoną, tai tada aš pašnekėsiu. (*Numoja ranka ir išeina*)

DIKOJUS. Iš kur jau tu gausi tą milijoną, gal pavogsi? Laikykit jį! Ei, koks suktas muzikpalaikis! Ir žinok, žmogus, kaip su tokiais būti?! (*Kreipiasi į žmones*) Taigi jūs, prakeiktieji, bet ką į nuodėmę įvarysit! Še, nenorėjau šiandien supykti, o jis kaip tyčia supykė. Kad jis kur prasmegtų! (*Piktai*) Ką, gal jau lyti nustojo?

PIRMASIS. Rodos, nustojo.

DIKOJUS. Rodos! O tu, kvaily, eik ir pažiūrėk. O čia — rodos!

PIRMASIS (*išeina iš po skliautų*). Nustojo!

D i k o j u s išeina, paskui jį ir visi kiti. Scena kuri laiką tuščia. Po skliautais greitai ateina Varvara ir vogčiomis žvalgosi

III scena

Varvara ir paskui Borisas

VARVARA. Regis, jis!

B o r i s a s praeina scenos gilumoje

Ei, ei!

Borisas atsigręžia

Eik šen. (*Moja ranka*)

B o r i s a s įeina

Ką mums su Katerina daryti? Pasakyk, kad geras!

BORISAS. O kas?

VARVARA. Taigi tikra bėda. Vyras parvažiavo, ar tu tą žinai? Nei lauktai, nei manytai, o parvažiavo.

BORISAS. Ne, aš nežinojau.

VARVARA. Ji stačiai kaip nesava pasidarė.

BORISAS. Vadinas, man tiek ir teteko pagyventi, tą dešimtį dienelių, kol jo nebuvo. Dabar nė matyti nebe-matysiu jos!

VARVARA. Ak tu, koksai! Bet tu klausyk! Ji dreba visa kaip drugio krečiama; išblyškusi tokia, blaškosi po namus, tarytum ko ieško. Akys kaip pamišėlės! Šiandien rytą verkti kad pratrūko, tai gyva rauda. Varge mano! Ką man su ja daryti?

BORISAS. Galbūt praeis jai kaip nors.

VARVARA. Na, kažin. Į vyrą nedrįsta akių pakelti. Mamytė jau pradeda pastebėti, vaikšto tik ir vis į ją žvairuoja, gyvatės akimi žiūri; o jai nuo to dar blogiau. Skaudu žiūrėti į ją! O ir man baisu.

BORISAS. Ko gi tu bijai?

VARVARA. Tu jos nežinai! Ji gi keista kažkokia. Iš jos visko gali laukti! Tokios košės privirs, kad...

BORISAS. Ak dieve mano! Ką gi daryti! Gal tu pakalbėtum su ja taip sau gražiai. Nejau nebūtų galima jos apraminti?

VARVARA. Mėginau. Nė klausyt neklauso. Geriau į akis nelįsti.

BORISAS. O kaip tu manai, ką ji gali padaryti?

VARVARA. Gi štai ką: bumbtels vyrui į kojas ir išsakys viską. Va ko aš bijau.

BORISAS (*persigandęs*). Argi galimas daiktas!

VARVARA. Jai — viskas galimas daiktas.

BORISAS. Kur ji dabar?

VARVARA. Dabar su vyru į bulvarą išėjo, ir mamytė su jais. Eik ir tu, jeigu nori. Bet ne, geriau neik, nes ji gali visai netekti galvos.

Tolumoje griaustinis griaudžia

Audra užaina? (*Iškišus galvą pasižiūri*) Ir lis tuojau. O žmonės kad lekia į pastogę. Slėpkis ten kur nors, o aš čia visų akyse būsiu, kad nepagalvotų ko.

Įeina keletas žmonių, vyrų ir moterų, įvairaus rango

IV scena

Įvairūs žmonės, paskui Kabanova, Kabanovas, Katerina ir Kuliginas

PIRMASIS. Matyt, bobelė labai bijo, kad taip skuba slėptis.

MOTERIS. A jau, slėpkis nesislėpk, jeigu tau taip prilikta — niekur nepaspruksi.

KATERINA (*įbėgdama*). Ach! Varvara! (*Kabinasi jai į ranką ir laikosi tvirtai*)

VARVARA. Liaukis, ką tu!

KATERINA. Mirtis man!

VARVARA. Na tik atsipeikėk! Turėk proto!

KATERINA. Ne! Negaliu! Niekio negaliu. Man pernelyg širdį gelia.

KABANOVA (*įeidama*). Taigi va, užtat gyventi reikia taip, kad visada būtum pasiruošusi viskam, tada ir baimės tokios nebūtų.

KABANOVAS. Kokios jau ten, mamyte, jos nuodėmės galėtų būti ypatingos! Tokios pat kaip ir mūsų visų, o dėl bijojimo tai ji iš prigimimo tokia baili.

KABANOVA. O tu iš kur žinai? Į svetimą sielą neįlįsi.

KABANOVAS (*juokaujamai*). Nebent kai išvažiavęs buvau, bet prie manęs, regis, nieko tokio.

KABANOVA. Gal ir kai išvažiavęs buvai.

KABANOVAS (*juokaujamai*). Katia, atgailok už nuodėmes, bra, jei kuo nusikaltai. Juk nuo manęs nenuslėpsi; ne, nieko nebus! Viską sužinosiu!

KATERINA (*žiūri į akis Kabanovui*). Balandėli mano!

VARVARA. Na ko tu kimbi! Argi nematai, kad jai ir be tavęs sunku.

Borisas išeina iš minios, linkteli sveikindamasis Kabanovams

KATERINA (*sušunka*). Ach!

KABANOVAS. Ko išsigandai? Manei, svetimas? Juk pažįstamas! Dėdytė kaip sveikas?

BORISAS. Dėkui dievui!

KATERINA (*Varvarai*). Ko jam reikia iš manęs?.. Argi jam dar maža, kad aš taip kankinuosi? (*Atsišlieja į Varvarą, rauda*)

VARVARA (*garsiai, kad motina girdėtų*). Mes nuo kojų nusivariusios, nebesižinom, ką su ja daryti, o čia dar pašaliniai lenda! (*Duoda Borisui ženklą, tas atsitraukia iki pat išėjimo*)

KULIGINAS (*išeina į vidurį, kreipiasi į minią*). Na ko jūs bijote, sakykit, meldžiamieji! Dabar kiekviena žolelė, kiekvienas žolynėlis džiaugiasi, o mes slepiamės, bijom tarytum negando kokio! Audra užėjo — griaustinis

užmuš! Ne audra tai, o palaima! Taip, palaima! Jums vis grėsmė! Šiaurės pašvaistė sutvisko, gėrėtis vien reikėtų ir išmintimi stebėtis: „Štai kelias šiaurėje aušra!“ O jūs baisitės ir svarstote, ar čia karas kils, ar maras. Kometa pasirodė — žiūrėtum neatsižiūrėdamas! Koks grožis! Žvaigždės visiems priprastos, jos vis tos pačios, o čia — naujybė! Žiūrėtum tik ir gėrėtumeis! O jūs bijot ir į dangų pažvelgti, drebat visi! Iš visko sau baubų prisidarėte! Ech, žmonės! O aš va nebijau. Eime, pone!

BORISAS. Eime! Čia baisiau!

A b u išeina

V s c e n a

T i e p a t y s, b e B o r i s o i r K u l i g i n o

KABANOVA. Matai, matai, pamokslus kokius režial! Yra ko pasiklaudyti, nieko sau! Tai kad atėjo laikai, tai mokytojų kokių prisirado! Jeigu jau senis taip postringauja, tai ko iš jaunų benorėti!

MOTERIS. Ui, kad apsiniaukė visas dangus. Tartum kepture apsimaukšlino.

PIRMASIS. Ėhė, bra, debesis kad verčiasi tumulu, tarytum gyvas kas jame tvarsosi. O ant mūsų, žiū, ir lipa, ir lipa nelyginant gyvas.

ANTRASIS. Tu paminėsi mano žodį: šita audra nepraeis šiaip sau. Tikrai tau sakau, užtat kad žinau. Arba užmuš ką, arba namą kokį sudegins. Tu pamatysi, užtat kad, žiūrėk, spalva kokia neregėta!

KATERINA (*suklususi*). Ką jie kalba? Jie sako, kad užmuš ką nors.

KABANOVAS. A, kalba bet kalba, kas ant seilės užėjo.

KABANOVA. Tu neniekink vyresnių už save! Jie daugiau išmano negu tu. Seni žmonės moka pažinti pranašingus ženklus. Senas žmogus žodžių vėjais nelaido.

KATERINA (vyrui). Tiša, aš žinau, ką užmuš.

VARVARA (*Katerinai tyliai*). Patylėk tu bent!

KABANOVAS. Iš kur tu žinai?

KATERINA. Mane užmuš. Melskitės tada už mane!

Įeina ponias su liokajais. Katerina rikteli ir slepiasi

VI scena

Tie patys ir ponias

PONIA. Ko slepiesi! Nėra ko slėptis! Matyt, bijai: mirti nesinori! Pagyventi norisi! Kur nesinorės! Matai gi, kokia gražuolė! Cha cha cha! Gražuolė! O tu prašyk dievą, kad tą gražumą iš tavęs atimtų! Gražumas — tai pradžutis mūsų! Save pradžudysi, žmones papiktinsi, va tada ir pasidžiaugsi tuo savo gražumu. Daug, daug žmonių į nuodėmę įtrauksi. Vėjavaikiai į dvikovas eina, špagomis badosi. Linksmi! Sėniai galadieniai, dievobaimingi, ir tie apie mirtį pamiršta, susigundo gražumu! O kas atsakys? Už viską tau atsakyti reikės. Į sietuvą geriau su tuo gražumu! Tiktai greičiau, greičiau!

Katerina slepiasi

Kur tu slepiesi, kvailiuke! Nuo dievo nenusislėpsi! Ugnyje degsite visi, ugnyje neužgesinamoje! (*Išeina*)

KATERINA. Ach! Mirštu!

VARVARA. Ko dabar galuojiesi, iš tikrųjų! Stokis kur nuošaliai ir pasimelsk, lengviau bus.

KATERINA (*prieina prie sienos ir atsiklaupia, paskui greit pašoka*). Ach! Pragaras! Pragaras! Ugnis neužgesinama!

Kabanovas, Kabanova ir Varvara ją apstoja

Man širdis nebeištveria! Ilgiau kentėt nebegaliu! Motuše! Tichonai! Nusidėjau dievui ir jums! Argi ne aš prisiekinėjau, kad nepažvelgsiu į nieką, kai tavęs namie nebus!

Atmeni, atmeni! O ar tu žinai, ką aš, nedorėlė, dariau tau išvažiavus! Jau pirmą naktį išėjau iš namų. . .

KABANOVAS (*sutrikęs, su ašaromis tampo įą už rankovės*). Nereikia, nereikia, nesisakyk! Ką tu! Motušė girdi!

KABANOVA (*griežtai*). Na, na, pasisakyk, jeigu jau pradėjai!

KATERINA. Ir visas dešimt naktų. . . į pasimatymus vaikščiojau. . . (*Rauda*)

Kabanovas nori įą apkabinti

KABANOVA. Neliesk jos! Su kuo?

VARVARA. Mėluoja ji, pati nežino, ką paisto.

KABANOVA. Tylėk tu! Tai šit kaip! Na, su kuo gi?

KATERINA. Su Borisu Grigorjevičium.

Trenkia perkūnas

Ach! (*Puola nualpusi ant vyro rankų*)

KABANOVA. Matai, sūneli! Laisvė kur nuveda! Sakiau tau, tai klausyti nenorėjai. Še ir sulaukei!

PENKTASIS VEIKSMAS

Dekoracijos tos pačios kaip pirmajame veiksmė. Sutemos

I s c e n a

Kuliginas sėdi ant suoliuko. Kabanovas eina bulvaru

KULIGINAS (*dainuoja*).

Padangę apgaubė tamsia skraiste naktis,

Sudėjo žmonės jau pavargusias akis — ir t. t.

(*Pamatęs Kabanovą*) Labas vakaras, pone! Ar toli keliaujate?

KABANOVAS. Namó. Girdėjai, brolau, kas pas mus dedasi? Visa šeima, brolau, irte suiro.

KULIGINAS. Girdėjau, girdėjau, pone.

KABANOVAS. Aš buvau išvažiavęs į Maskvą, žinai? Prieš išvažiuojant mamytė sakė, sakė pamokslus, o aš kai tik išvažiavau, tai ir pradėjau užauti. Labai gi džiaugsmas didelis, kad į laisvę ištrūkau. Ir visą kelią gėriau, ir Maskvoje vis gėriau, taip užavau, kad ochocho! Taip, kad už visus metus į priekį užtektų. Namų taigi nė karto neatsiminiau. O kad ir atsiminės būčiau, tai į galvą nebūtų atėję, kas ten dedasi. Girdėjai?

KULIGINAS. Girdėjau, pone.

KABANOVAS. Nelaimingas aš dabar žmogus, brolau! Taigi dėl niekų žūstu, dėl dyko galo!

KULIGINAS. Mamytė jūsų baisiai kieta.

KABANOVAS. Na taip. Per ją ir pasidarė viskas. O aš dėl ko žūstu, pasakyk tu man, meldžiamasis? Aš va užėjau pas Dikojų, na, išgėrėm, maniau — lengviau bus, ne, blogiau, Kuliginai! Matai, žmona kad ištaisė, tai ištaisė man! Jau blogiau nebegalima. . .

KULIGINAS. Sunki jūsų byla, pone. Sunku ją spręsti.

KABANOVAS. Ne, tu palauk! Taigi kur tu berasi blogiau. Užmušti ją už tai per maža. Antai mamytė sako — ją reikėtų gyvą į žemes užkasti, kad galą šitaip gautų! O aš ją myliu, man gaila ją ir pirštu paliesti. Pamušiau truputį, ir tai mamytės liepiamas. Gaila man žiūrėti į ją, suprask tu tą, Kuliginai. Mamytė ją pjauna papjautinai, o ji nelyginant šešėlis vaikšto, be žado. Tiktai verkia ir tirpsta lyg vaškas. O aš va nerandu sau vietos, ją martydamas.

KULIGINAS. Kad taip, pone, jūs kaip nors gražiuoju su ja užbaigtumėt! Atleistumėt jai ir nebeminėtumėt niekad. Juk ir pats turbūt nesate be nuodėmės!

KABANOVAS. Ką ir kalbėti!

KULIGINAS. Ir dar, kad nesibartumėt ant jos, kai įkaušęs būsit! Ji jums, pone, būtų gera žmona; gal visų geriausia kad kokioj.

KABANOVAS. Betgi tu suprask, Kuliginai: aš tai nieko, o mamytė vis. . . bene su ją susikalbėsi! . .

KULIGINAS. Metas jau būtų jums, pone, savu protu gyventi.

KABANOVAS. Tai ką, man persiplėšti pusiau, ar kaip? Neturi tu, sako, savo proto. Ir gyvenk, vadinasi, visą amžių svetimu. Ogi imsiu ir pragersiu paskutinį, kokį dar turiu, tegul tada mamytė tāsosi su manim kaip su kvailiu.

KULIGINAS. Ech pone! Kokie dalykai, kokie dalykai! Na, o Borisas Grigorjevičius kaip?

KABANOVAS. O jį, žaltį, į Tiachtą, pas kinus. Dėdė pas pažįstamą pirklių kažkokį išsiunčia, kontoroje dirbti. Trejiems metams jį tenai.

KULIGINAS. Ir kaip jis jaučiasi, pone?

KABANOVAS. Nesizino kur dėtis irgi, verkia. Užpuolėm anądien jį abu su dėde, dėjom, dėjom į šuns dienas — tyli. Tartum laukinis koks pasidarė. Su manimi, sako, darykit, ką tik norit, tiktai jos nekankinkit! Ir jam jos gaila.

KULIGINAS. Geras jis žmogus, pone.

KABANOVAS. Susirengė visai, ir arkliai jau suruošti. Taip nusiminęs, baisu! Aš aiškiai matau, kad atsisveikinti nori. Na, maža ko nori! Užtenka jam. Jis man gi priešas, Kuliginai! Sudraskyti tokį į gabalus, kad žinotų. . .

KULIGINAS. Priešams juk atleisti reikia, pone!

KABANOVAS. Eik mamytei pašnekėk šitaip, matysi, ką ji tau atrėš! Taip, Kuliginai, visa mūsų šeima dabar, brolau, išklišo kas sau. Nebe kaip giminės, o nelyginant priešai kits kitam. Varvarą mamytė krimto, krimto, ta nebesikentė ir pasipustė padus — pabėgo iš namų.

KULIGINAS. Kur pabėgo?

KABANOVAS. Kas ją žino. Sako, su Kudriašu Vanka pabėgusi, to irgi neranda niekur. Čia tai jau, Kuliginai, reikia stačiai sakyti, jog dėl mamytės: ėmė ją visaip būti ir užrakintą laikyti. „Neužrakinėkit, toji sako, nes blogiau bus!“ Va taip ir išėjo. Ką gi dabar daryti, pasakyk tu man! Pamokyk, kaip man gyventi dabar! Namai šunimi pasmirdo, žmonių gėda, darbo imuosi — iš nagų krinta viskas. Še dabar einu namo, smagu, manai, eiti?

Įeina Glasša

GLAŠA. Tichonai Ivanyčiau, ponuli!

KABANOVAS. Ko dar?

GLAŠA. Namie pas mus nebegerai, ponuli!

KABANOVAS. Viešpatie! Viena bėda ne bėda! Sakyk, kas yra?

GLAŠA. Taigi šeimininkėlė jūsų. . .

KABANOVAS. Na, kas? Numirė gal?

GLAŠA. Ne, ponuli, išėjo kažkur, mes niekaip neberandam. Nusiplūkėm beieškodami.

KABANOVAS. Kuliginai, reikia, brolau, bėgti, ieškoti jos. Aš, bra, žinai, ko bijau? Kad jinai iš sielvarto prieš save rankos nepakeltų! Ji gi taip sielvartauja, taip sielvartauja, baisus daiktas! Širdis plyšta, į ją žiūrint. Ko tad jūs žiūrėjot? Ar seniai ji išėjo?

GLAŠA. Visiškai neseniai, ponuli! Mūsų kaltybė, nenusaugojom. Ag ir tą reik sakyti: prisirišęs nepavaikš čiosi iš paskos.

KABANOVAS. Na, ko čia stovi, bėk!

G l a š a išeina

Ir mes einam, Kuliginai!

A b u išeina

Scena kurį laiką yra tuščia. Iš priešingos pusės įeina Katerina ir pamažu slenka per sceną

II s c e n a

KATERINA (*viena*)¹. Nėra, niekur nėra! Ką jis, vargšas, dabar beveikia? Man tik atsisveikinti su juo, o paskui. . . o paskui nors ir numirti. Kam aš jį į bėdą įtraukiau? Juk man ne lengviau nuo to! Verčiau žūti vienai! O čia — save pražudžiau, jį pražudžiau, sau užsitraukiau gėdą, jam amžiną nešlovę! Taip! Sau gėdą, jam amžiną

¹ Visą monologą ir visas sekančias scenas ji kalba, tęsdama ir kartodama žodžius, susisvajojusi ir tarytum užsimiršanti. (*Autoriaus pastaba.*)

nešlovę. (*Tyla*) Kad bent atsiminčiau, ką jis man kalbėjo? Kaip gailėjo manęs? Kokius žodžius kalbėjo? (*Imasi už galvos*) Nebeatmenu, viską užmiršau. Naktys, naktys man sunkios! Visi eis miegoti, ir aš eisiu; visiems nieko, o man — kaip į kapą. Taip baisu patamsyje! Triukšmas kažkioks kyla, ir gieda, tartum laidoja ką; tik taip tyliai, vos girdimai, toli, toli nuo manęs... Ir kad brėkšti ima, kaip apsidžiaugi! O keltis nesinori, vėl tie patys žmonės, tos pačios kalbos, ta pati kančia. Ko jie taip žiūri į mane? Kodėl dabar nebežudo? Kam ta permaina? Seniau, sako, žudydavo. Paimtų ir įblokštų mane į Volgą; apsidžiaugčiau. „Nugalabysi tave, sako, tai nuodėmės tau nebeliks, o tu gyvenk ir kankinkis dėl savo nuodėmės.“ Betgi prisikankinau jau! Ar ir galo nebus kankintis!.. Kam dabar man begyventi, na kuriem galam? Nieko man nereikia, niekas man nemielia, ir margasis pasaulis nebemielas!— o mirtis vis neateina. Tu ją šauki, o ji neateina. Ką tik pamatau, ką tik išgirstu, nuo visko čia (*rodo į širdį*) skauda. Jei bent su juo gyvenčiau, gal džiaugsmo nors kiek matyčiau... Ką gi: jau vis tiek pat, juk sielą savo jau pražudžiau. Kaip man jo ilgu! Ach, kaip man jo ilgu! Jau jeigu nebepamatysiu tavęs, tai nors išgirsk mane iš tolo! Vėjai siaubūs, nuneškite jam mano ilgesį sielvartingą! O varge, kaip ilgu man, kaip ilgu! (*Prieina prie kranto ir šaukia visu balsu*) Džiaugsme mano! Gyvenime mano, širdie mano, myliu tave! Atsiliepk! (*Verkia*)

Ieina Borisas

III scena

Katerina ir Borisas

BORISAS (*nematydamas Katerinos*). Dieve mano! Juk tai jos balsas! Kurgi ji? (*Žvalgosi*)

KATERINA (*priebėga prie jo ir puola ant kaklo*). Pamačiau visgi tave! (*Verkia ant jo krūtinės*)

Tyla

BORISAS. Na, va ir paverkėm drauge, leido dievas.

KATERINA. Tu neužmiršai manęs?

BORISAS. Kaip užmirši, ką tu!

KATERINA. O ne, ne tai, ne tai! Tu nepyksti?

BORISAS. Už ką galėčiau pykti?

KATERINA. Na, atleisk man. Nenorėjau tau bloga daryti; tiktai pati sau valios neturėjau. Ką kalbėjau, ką dariau — pati nesižinojau.

BORISAS. Liaukis, ką tu! Ką tu!

KATERINA. Na, o kaip tu? Dabar tu kaip?

BORISAS. Išvažiuoju.

KATERINA. Kur išvažiuoji?

BORISAS. Toli, Katia, į Sibirą.

KATERINA. Pasiimk mane iš čia!

BORISAS. Negaliu, Katia. Ne sava valia važiuoju: dėdė siunčia, jau ir arkliai suruošti; aš tik atsiprašiau nuo dėdės valandėlę, norėjau atsisveikinti bent su ta vieta, kur mudu matydavomės.

KATERINA. Važiuok su dievu! Nesisielok dėl manęs. Iš pradžių tiktai bus tau, vargšeli, ilgu, o paskui ir užmirši.

BORISAS. Ką čia apie mane šnekėti! Aš laisvas paukštis. Betgi tu kaip? Anyta ką daro?

KATERINA. Kankina mane, užrakintą laiko. Visiems kalba ir vyrui sako: „Netikėkit ją, ji sukta.“ Visi ir seklia mane per dieną, ir juokiasi man tiesiai į akis. Žodžio gale vis tave prikašioja.

BORISAS. O vyras kaip?

KATERINA. Čia geras, čia piktas, o vis geria. Tiktai šlykštus jis man, šlykštus, jo glamonė bjauresnė už mūsų.

BORISAS. Sunku tau, Katia!

KATERINA. Jau taip sunku, taip sunku, jog numirti lengviau!

BORISAS. Kas gi žinojo, kad už meilę mudu tiek turėsime kankintis! Geriau būčiau pabėgęs tada!

KATERINA. Nelaimė lėmė, kad aš pamačiau tave. Džiaugsmo turėjau maža, o bėdos, bėdos kiek! Ir dar kiek ateityje laukia! Na, bet kam galvoti apie tai, kas bus!

Štai dabar su tavim pasimačiau, šito jie neatims iš manęs, o daugiau man nieko nereikia. Juk tiek man ir tereikėjo — tave pamatyti. Va dabar daug lengviau pasidarė; rodos, kalnas nuo pečių nusirito. O aš vis galvojau, kad tu ant manęs pyksti, keiki mane prakeiktinai. . .

BORISAS. Ką tu, ką tu!

KATERINA. Bet ne, vis ne tą aš kalbu; ne tą norėjau pasakyti! Ilgėjausi tavęs, va kas buvo; na, štai tave pamačiau.

BORISAS. Kad neužtiktų mūsų čia!

KATERINA. Palauk, palauk! Ką aš norėjau tau pasakyti! Ir užmiršau! Kažką būtinai reikėjo pasakyti! Galvoje viskas painiojasi, neatsimenu nieko.

BORISAS. Laikas man, Katia!

KATERINA. Palauk, palauk!

BORISAS. Na, ką gi tu norėjai man sakyti?

KATERINA. Tuoį pasakysiu. (*Pagalvojusi*) Štai! Tu kad keliausi, tai nė vieno elgetos nepraleisk, visiems išmaldos duok ir sakyk, kad pasimelstų už mano nuodėmingą sielą.

BORISAS. O, kad tie žmonės žinotų, kaip man dabar skaudu skirtis su tavimi! Varge mano! Duok dieve, kad jiems kada nors būtų taip saldu, kaip man dabar. Sudieu, Katia! (*Apkabina ją ir nori nueiti*) Niekšai jūs! Žmonių edikai! Ech, kad taip galią turėčiau!

KATERINA. Palauk, palauk! Duok man pasižiūrėti į tave paskutinį kartą. (*Žiūri jam į akis*) Na, užteks man! Dabar — dievai tavęs nematę, važiuok. Eik, greičiau eik!

BORISAS (*paeina kelis žingsnius ir sustoja*). Katia, negerai kažkas! Ar tik nesugalvojai tu ko? Prisikankinsiu kelyje, galvodamas apie tave.

KATERINA. Niekis, niekis! Keliauk su dievu.

Borisas nori prieiti prie jos

Nereikia, nereikia, gana!

BORISAS (*raudodamas*). Na, dievai nematę! Tik to

vieno reikia prašyti dievą, kad ji numirtų greičiau, kad nesikankintų ilgai! Sudieu! (*Nusilenkia*)

KATERINA. Sudieu!

Borisas išeina. Katerina išlydi jį akimis ir stovi kurį laiką susimąčiusi

IV scena

KATERINA (*viena*). Kur dabar? Namų eiti? Ne, man ar namų eiti, ar į kapus — vis viena. Taip, ar namų, ar į kapus! .. ar į kapus! Kapuose geriau... Po medeliu kapelis... kaip gražu! .. Saulutė kapelį šildo, lietutis pašlaksto... vasarą ant jo žolytė auga, minkštutė tokia... paukščiai atskris į medį, čiulbės, vaikelius perės, gėlytės žydės: geltonos, raudonos, žydros... visokios (*susimąsto*), visokios... Taip tylu, taip gera! Man tarytum lengviau! O apie gyvenimą nė galvoti nesinori. Vėl gyventi? Ne, ne, nereikia... negerai! Ir žmonės man šlykštūs, ir namai man šlykštūs, ir sienos šlykščios! Nebeisiu tenai! Ne, ne, nebeisiu! Pareini pas juos, jie vaikšto, kalba, o kuriam galui man šitai! Ach, tamsu pasidarė. Ir vėl gieda kažkur! Ką gieda? Nepermanau... Numirti dabar... Ką gieda? Vis viena, ar mirtis ateis, ar aš pati... o gyventi nebegalima! Nuodėmė! Nesimels už mane! Kas myli, tas melsis... Rankas kryžmai sudės... grabe! Taip, šitaip... atsiminiau. O kad sugaus mane, varu namų parvays... Ach, greičiau, greičiau! (*Prieina prie kranto. Garsiai*) Drauge mano! Džiaugsme mano! Sudieu! (*Išeina*)

Įeina Kabanova, Kabanovas, Kuliginas ir darbininkas su žiburiu

V scena

Kabanova, Kabanovas ir Kuliginas

KULIGINAS. Sako, čia ją matė.

KABANOVAS. Bet ar tikrai?

KULIGINAS. Taip, sako, tikrai buvo ji.

KABANOVAS. Na, dėkui dievui, nors gyvą matė.

KABANOVA. O tu jau išsigandai, pravirkai! Buvę dėl ko. Nesirūpink: ilgai dar mes turėsime su ja kamuotis.

KABANOVAS. Kas gi žinojo, kad ji čia eis. Čia taip daug žmonių. Kam į galvą ateitų tokioje vietoje slėptis.

KABANOVA. Matai, ką ji daro! Tai koksai diegas! Kaip ji tą savo charakterį išlaikyti nori!

Iš visų pusių renkasi žmonės su žiburiais

VIENAS IŠ ŽMONIŲ. Na, ar radot?

KABANOVA. Taigi kad ne. Tartum smegte prasmego.

KELETAS BALSŲ. Tai bent istorija! Anava kaip! Ir kur ji galėjo pasidėti!

VIENAS IŠ ŽMONIŲ. Atsiraso!

KITAS. Žinoma, atsiraso!

TREČIAS. Žiūrėk, pati pareis!

Balsas už scenos: „Ei, vaiti!“

KULIGINAS (nuo kranto). Kas šaukia? Kas ten?

Balsas: „Moteris į vandenį puolė!“

Kuliginas ir su juo dar keli žmonės nubėga

VI scena

Tie patys, be Kuligino

KABANOVAS. Varge mano, juk tai ji! (Nori bėgti)

Kabanova sulaiko ją už rankos

Mamyte, leiskit, gyvenimo man nebėr! Aš ją ištrauksiu, o kad ne, tai ir pats... Kas man be jos!

KABANOVA. Neleisiu, ir negalvok! Dėl tokios dar sau pragaišties ieškoti, argi ji verta to! Mažai gėdos mums pridarė, dar ką susimanė!

KABANOVAS. Leiskite!

KABANOVA. Ir be tavęs bus kam. Prakeiksiu, jei gu eisi.

KABANOVAS (puola ant kelių). Nors pažiūrėti į ją!

KABANOVA. Ištrauks — pažiūrėsi.

KABANOVAS (*atsistoja, žmonėms*). Žmonės mielieji, ar matyti kas nors?

PIRMASIS. Tamsu apačioj, nematyti nieko.

Triukšmas už scenos

ANTRASIS. Tarytum šaukia kažką, tik suprasti nieko negalima.

PIRMASIS. Juk tai Kuligino balsas.

ANTRASIS. Antai su žiburiu palei krantą vaikšto.

PIRMASIS. Ateina čia visi. Aure, ir ją atneša.

Dalis minios sugrįžta

VIENAS IŠ GRĮŽUSIŲJŲ. Šaunus tas Kuliginas! Čia pat visiškai, pakraštėly, sietuvoje. Su žiburiu taigi toli matyti vandenį; jis ir pamatė drabužius, ir ištraukė ją.

KABANOVAS. Gyva?

KITAS. Kur tau gyva! Iš aukštai puolė juk, čia skar-dis, o dar gal pataikė ant inkaro, susitrenkė, vargšėlė! Ogi visai, kad žinotumėt, kaip gyva! Tik smilkiny mažytė žaizdelė, ir vienas, vienintelis kraujo lašeliukas.

Kabanovas šoka bėgti; jam priešais Kuliginas ir žmonių pulkas neša Kateriną

VII scena

Tie patys ir Kuliginas

KULIGINAS. Štai jums jūsų Katerina. Darykit su ja, ką norit. Kūnas jos čionai, pasiimkit jį; o siela dabar nebe jūsų; ji dabar yra prieš teisėją, kuris gailestingės-nis negu jūs! (*Deda ją ant žemės ir nubėga*)

KABANOVAS (*puola prie Katerinos*). Katia! Katia!

KABANOVA. Liaukis! Dėl jos ir verkti nuodėmė!

KABANOVAS. Mamyte, jūs ją pražudėte! Jūs, jūs, jūs...

KABANOVA. Ką tu? Galvoj nebegerais? Užmiršai, su kuo kalbi!

KABANOVAS. Jūs jā pražudēte! Jūs! Jūs!

KABANOVA (*sūnui*). Na, aš su tavim namie pasikalbēsiu. (*Žemai nusilenkia žmonēms*) Dēkui jums, gerieji žmonēs, už paslaugą!

Visi nusilenkia

KABANOVAS. Gera tau, Katia! O aš kam likau gyventi pasauly ir kankintis! (*Puola ant žmonos kūno*)